POLIITIKA

Jutt ettevõtjate parteist kogub hoogu

Kõige rohkem nimetatakse ettevõtjate erakonna loomise üle arutades **Olari Taali** – ettevõtjat, kes aitas kunagi püsti panna Res Publica Liidu. ▶ 4-5, 16

TELLIJATELE

Suur ülevaade maailma toorainebörsi esimesest poolaastast.

▶ Põllumajandus

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Reede, 14. juuli 2017 nr 129 (5727) **3 eurot**

Ülevaatus

Broneeri aeg
www.a-ülevaatus.ee

TEHNOÜLEVAATUS ÜLE EESTI

LASNAMÄE
Peterburi tee 63a
Tallinn
tel 661 8810

MAARDU
Fosforiidi 14
Maardu
tel 611 9777

RAE
Taevavärava tee 9a
Lehmja küla, Harjumaa
tel 606 4230

PELGULINNA
Paavli 4
Tallinn
tel 660 2620

RAKVERE
Päikese 3
Rakvere
tel 322 3290

TÄHE
Tähe 106c
Tartu
tel 736 6002

JAAMA
Jaama 161
Tartu
tel 740 7010

RÄPINA
Võõpsu mnt 30
Räpina
tel 799 5005

/ A-Ülevaatus

www.a-ülevaatus.ee

MAKSUD

Läti tahab muutuda paradiisisaareks

Läti valitsus kiitis heaks maksupaketi, kus on ka plaan jätta reinvesteeritud kasum maksustamata. Lätis tegutsev puidutööstur **Martin Arula** leiab, et konkurentsivõimes liigub Läti Eestile kõvasti lähemale. ▶ 6–7

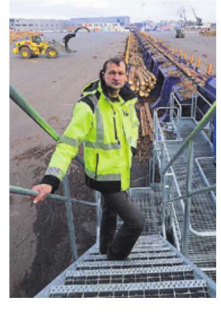

KELMUS

Airbnb petised võtavad eestlasi õnge

Sel aastal on märgatavalt tõusnud politseisse pöördujate hulk, kes on kodumajutusportaali kaudu öömaja otsides tüssata saanud – paraku on ohvritel politsei sõnul peaaegu võimatu oma raha tagasi saada. ▶ 11

PANE TÄHELE

Äripäev ilmub suvel kolm korda nädalas

26. juunist kuni 18. augustini ilmub Äripäev esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel.

Veebilehel **www.aripaev.ee** värsked majandusuudised iga päev!

PÄEVA TEGIJA ▲

Brüsselist toob võidu eestlaste prügikast

Eesti tänavune parim õpilasfirma Festera valiti parimaks ka kogu Euroopas. Biolagundavaid prügikaste tootva Festera lõid Hugo Treffneri Gümnaasiumi õpilased **Kevin Reisenbuk, Sandra Võsaste, Joonatan Oras ja Kris-Robin Sirge** õpetaja Ülle Seevri juhendamisel. Nad esitlesid Brüsselis rahvusvahelisele žüriile prügikasti, milles koduköögis tekib kahe kuuga toidujäätmetest huumus. See jättis 36 õpilasfirmast konkurenti seljataha. Eesti ettevõtlikud noored on sel võistlusel edukad olnud ka varem, neli aastat tagasi tõi esikoha koju firma Kolm Põrsakest oma lastele mõeldud teadusetendustega.

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Reede, 14. juuli 2017
nr 129 (5727) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
1,1449 ▲	0,8734 ▼	9,6350 ▲	69,3499 ▼	35,69 ▲	-0,273 ▲

POLIITIKA

Poliitikud kardavad paremsirget

Poliitikud räägivad vasakpoolses valitsuses pettunud ettevõtjate plaanist luua oma erakond, samas eitavad kõik ärimehed, et nemad sellise asjaga seotud oleks. ▶ 4–5, 13

LÜHIDALT

Eesti õpilasfirma valiti Euroopa parimaks

Eesti tänavune parim õpilasfirma Festera tõestas Brüsselis rahvusvahelisele žüriile, et on väärt Euroopa parima tiitlit, teatas oma Facebooki-lehel Eestis ettevõtlusõpet vedav Junior Achievement Eesti. Biolagundavaid prügikaste tootva Festera lõid Hugo Treffneri Gümnaasiumi õpilased Kevin Reisenbuk, Sandra Võsaste, Joonatan Oras ja Kris-Robin Sirge õpetaja Ülle Seevri juhendamisel. Nad võitsid mais Eesti parima õpilasfirma tiitli prügikastiga, milles saab koduköögis lagundada oma biojäätmeid. Kahe kuuga tekib toidujäätmetest huumus, mida saab kasutada näiteks ürtide kasvatamiseks.

Soome metsatööstus loodab Eesti eesistumisest abi

Euroopa Liit on kehtestamas reegeid metsaraie mahtudele, et ei kahjustuks metsade võime süsihappegaasi neelata. Soome kardab, et lubatud maht tuleb Soome jaoks liiga väike. Muu hulgas ärritab Soomet, et Rootsi saaks uueneva süsteemi järgi suurema raieõiguse, kuna on aluseks võetud võrdlusaastail rohkem oma metsi raiunud. Soome saadik Euroopa Parlamendis Anneli Jäätteenmäki ütles Kauppalehtile, et on teemat Eesti keskkonnaministri Siim Kiisleriga arutanud. "Eesti keskkonnaminister mõistab Soome muret ja see on suurepärane," ütles Jäteenmäki.

Tallinna Kaubamajal kasvuaeg

Tallinna Kaubamaja suutis teises kvartalis ja esimesel poolaastal kasvatada nii käivet kui ka kasumit. Kontserni teise kvartali käibeks oli 164,6 miljonit eurot, mis on 9,4 protsenti rohkem kui möödunud aasta samal ajal. Poole aasta jooksul on Kaubamaja Grupp saanud müügitulu aga 315,3 miljonit eurot ning kasv võrreldes eelmise aasta esimese poolega on 9,7 protsenti.

Soome tahab saada tuulega elektri eksportijaks

Kaks aastat tagasi viie riigi üheksast ettevõttest loodud grupp "Voima tuulesta" tahab lähiaastatel investeerida Soome tuulenergia tootmisse kaks miljardit eurot ning teha elektrienergiat importivast Soomest pikemas vaates elektri eksportija, kirjutab Kauppalehti. Soome aastane energiatarve on 85 TWh, millest neljandik kaetakse impordiga. Tuuleenergia osakaal Soome elektritoodangus on 5%, võimsusi on 1600 MW ja toodang 3,1TWh. Soomes on kavandamisel ja ehitamisel tuuleenergia projekte 11 000 MW ulatuses. Kahe miljardi euro eest investeeringuid lisaks elektri tootmist 5TWh võrra.

TOETUSED

Siim Kallas eurorahast:

Siim Kallas, kelle juhitud komisjon pani lauale soovitused Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika raha kasutamise lihtsustamiseks, muretseb selle pärast, et idee probleemidest hoolimata alles jääks.

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee
Äripäev

"Seda ideed on vaja kaitsta," ütles Kallas. "Kõik, mis räägitakse muust solidaarsusest, on vähem tähtis kui see regionaalne areng ja majandusarengu vahede ühtlustamine. See on ülimalt suure sotsiaalse tähtsusega."

Summa, mis laiali jagatakse, on 351 miljardit eurot. Ekspertkomisjoni peamine soovitus oli, et reegleid peaks olema vähem. "Kui on palju reegleid, on ka palju vigu ja iga viga tõlgendatakse katastroofina, et see on kindlasti varastatud raha," rääkis Kallas.

Programme, mille alusel raha jagatakse, on üle 500 ja igal programmil on omad reeglid. Lisaks on ligi 6000 lehekülge tõlgendusi ja juhiseid, mida liikmesriikidest juurde on küsitud. "See on absurd," ütles Kallas. "Selgemad selgitused ei ole lahendus, sest iga uus selgitus tekitab uued probleemid."

Brexit lööb eelarvesse augu

Eksperdid soovitasid suurendada eurorahade kasutamise otsustamisel liikmesriikide iseseisvust ning ühtlustada reegleid, mis läbivad kõiki fonde. Viimane ei tähendaks nullist alustamist, vaid mis jääb, on see, mis juba olemas on. Stabiilsus on vajalik muuhulgas e-halduse vaatest.

Brexiti mõju kohta Euroopa Liidu eelarvele ütles Kallas, et pea 100% kindlusega võib väita, et Euroopa Liidu järgmine eelarve suurem ei tule. Samas ei pruugi suure netomaksja lahkumine tingimata tähendada "täiesti lootusetut" olukorda, sest mingi panus tuleb jätkuvalt ka brittidelt. "Brittidelt nagunii võetakse raha, kui mitte kokkuleppel, siis tollidega," märkis Kallas.

Samas nentis ta, et praegune Euroopa Liidu eelarve rahastamise süsteem, kus riigid teevad sissemakseid rahvatulu põhjal, on poliitiliselt järjest problemaatilisem. Eriti neis riikides, kus eelarvesse rohkem sisse maksavad kui sealt vastu saadakse, on raske seda süsteemi avalikkusele õigustada.

Tulevik on arutusel

Alternatiiv oleks ELi eelarve selline rahastus, mis kehtis varem, kus ELi tuludesse läks automaatselt kindel osa käibemaksust, tollimaksust ja teatud põllumajanduslõivudest. Praegu puhkeks sellest – ka Eestis – paraku poliitiline hüsteeria, prognoosis Kallas. Ettepanekud, et näiteks protsent tulumaksust võiks automaatselt laekuda ELi eelarvesse, tooksid kohe üles "koledasti kardetud" superriigi idee. Nii loodi omal ajal USAs Ühendriikide valitsus, meenutas Kallas. "Teema oli täpselt sama."

> **Selgemad selgitused ei ole lahendus, sest iga uus selgitus tekitab uued probleemid.**
> Siim Kallas ELi ühtekuuluvuspoliitika raha kasutamise reeglitest

Euroopa Liidu tulevikudebati raames on komisjon esitanud arutelupaberi võimalike muudatuste kohta Euroopa Liidu eelarve rahastamises. Näiteks Rootsis on arendatud mõtet, et edaspidi võiks Euroopa Liidu toetusrahade kasutuse siduda rohkem osalemisega ELi ühise poliitika elluviimises.

"Idaeurooplaste tihti esinev suhtumine, et meie peamine huvi on saada Euroopast raha ja muu pole oluline, mis ilmnes ka esimese migratsioonikriisi ajal, on tõsiselt paljusid ärritanud," möönis Kallas. Kuid ei hakanud spekuleerima, kui kaugel praegu Euroopa koridorides nende ideede arendamisel ollakse. Nagu öeldud – peaasi, et arutelude käigus ühtekuuluvusfondidest rahastamine ära ei lõpeks. Sest "see on väga hea asi", ütles Kallas.

▲ **Sten Tamkivi ettevõte sai tõhusa rahasüsti.** FOTO: ANDRAS KRALLA

RAHASÜST

Tamkivi saab osa hiigelrahastusest

Suurbritannia idufirma Move Guides, mis omandas kevadel Sten Tamkivi ja Silver Keskküla idufirma Teleport, sai 48 miljoni dollari investeeringu.

2014. aastal Skype'i töötajate asutatud Teleport arendab tarkvara, mille abil leida sobivaim koht elamiseks ja töötamiseks. 2016. aastal oli Telepordil kasutajaid 250 000. Telepordi ostnud Move Guides tegeleb sama valdkonnaga – töötajate kolimise ja kaugtöö korraldamisega.

Pärast müüki on Sten Tamkivil ja Silver Keskkülal Move Guidesis osalus ning nad kuuluvad ettevõtte juhtkonda. Osaluse suurust nad ei avalda. Eestisse jäi ettevõtte Tallinna kontor, mida on Keskküla sõnul plaanis jõudsalt kasvatada ja kus arendada põnevaid tooteid.

"Move Guidesi jaoks on see kinnitus, et oleme õigel teel ja investorid usuvad tootesse," kommenteeris Keskküla. Ta lisas, et firma plaan on haarata lisaks suurem tükk kogu liikuva töötajaskonna tarkvaralisest toetamisest.

> **Sisuliselt saime kümme korda suuremaks. Nüüd oleme veel tugevamad oma visiooni elluviimiseks.**
> Silver Keskküla

Keskküla tõdes, et Telepordi müümine Move Guidesile andis neile võimaluse säästa aega. "Sisuliselt saime kümme korda suuremaks. Nüüd oleme veel suuremad ja veel tugevamad oma visiooni elluviimiseks."

ÄRIPÄEV.EE

EKSPORT

Graanulitootjad veel Aasia turust ei unista

Venemaa kavatseb vallutada Aasia puidugraanulite turu. Graanul Invest seal konkureerida ei kavatse.

Masinatootja Hekotek juht Heiki Einpaul rääkis, et Venemaal on pead tõstmas bioenergeetika. "Eestis puidujäätmeid põhimõtteliselt ei ole, sest saetööstuse kõrvalproduktid leiavad kasutuse. Venemaal nähakse neid veel tihtipeale jäätmetena," rääkis ta. Küll aga on Venemaa tema sõnul taibanud, et puidugraanuleid tasub toota Aasia turu jaoks. "Tõusvad turud on kindlasti Jaapan ja Korea, mida siin kõik vaatavad."

Einpaul märkis, et Venemaa toodab puidugraanuleid vaid natuke rohkem kui Eestis praegu toodetakse, natuke üle miljoni tonni aastas.

Euroopa suurima puidugraanulitootja Graanul Investi omanik Raul Kirjanen ütles, et kuna Venemaa idaosa on Aasiale nii lähedal, on logistiliselt loogiline, et sellele keskendavad. "Meie oleme geograafiliselt Aasiast väga kaugel ja suurte kokkulepetega Aasias on keeruline, sest logistika sinna on kallis. Aasia ei ole ega lähiajal ka saa meie jaoks oluliseks turuks."

ÄRIPÄEV.EE

ABI

Ettevõtjad taotlevad 4,8 miljonit eurot

Juunis lõppes PRIA mikro- ja väikeettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetuse taotlusvoor, kuhu laekus 32 taotlust, millega soovitakse toetusteks 4 748 495 eurot.

Tänavuses taotlusvoorus on PRIA-l võimalus määrata 3 650 000 euro eest toetust, maaelu arengukava programmperioodil 2014–2020 kokku 25 miljonit eurot. Toetust võivad saada sihtgruppi kuuluvad registreeritud ettevõtjad. Investeeringu sisuks võib olla nii põllumajandustoodete töötlemiseks kui ka turustamiseks vajalike seadmete soetamine ja ehitiste rajamine.

Meetme eesmärk on investeeringute toel põllumajandustoodetele lisandväärtuse andmine, aidates esmatootjatel oma toodangut ise töödelda ja turustada. Toetus aitab suurendada ettevõtjate konkurentsivõimet.

UC RENT
ESINEMISLAVAD | TELLINGUD
TELGID | SOOJAKUD | PIIRDEAIAD
TRIBÜÜNID | ILMASTIKUKAITSED
LAOHALLID | MÖÖBEL ÜRITUSTELE
RENT, MÜÜK ja PAIGALDUS
tel +372 51 75 920 | www.ucrent.ee

MÜÜA TOOTMISKOMPLEKS
Seoses tootmise ümberviimisega teise tehasesse, on müügis tootmiskompleks.
Tootmiskompleks on spetsialiseerunud puidust aiamööbli ja akende/uste tootmisele.
- Kompleks asub Ruusa külas Põlvamaal ja koosneb tootmis- ja kontorihoonetest suletud pinnaga 7200 m², kogu kinnistu suurus 7,9 ha.
- Lisaks on 1 laohoone asukohaga Pahtpää külas – 2700 m² (kinnistu 2,15 ha).
- Tootmishoonetega koos võib soetada ka seal asuvad seadmed.

Käesoleval ajal veel tootmine käib, plaaniline sulgemine 2-3 kuu jooksul.
Lisainfo: Riina Hansberg, tel: 5069044

peaasi, et süsteem jääks

Siim Kallas tõdeb, et idaeurooplaste sageli esinev suhtumine saada Euroopast vaid toetusraha on Brüsselis paljusid ärritanud. FOTO: EIKO KINK

EESISTUMINE

Digiiglus sulab 150 000 eurot

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Eesti pani 150 000 euro eest Brüsselisse üles digiiglu, kus saab vaadata Eesti kohta käivaid panoraamvideoid.

Digiinstallatsioonid Euroopa Liidu Nõukogu hoonetes avati esmaspäeval, samal ajal tutvustati ka eesistuja tööruume. Kujunduse keskmes on videoprojektsiooni kuppel, kus näidatakse Eestit ja teisi Euroopa Liidu riike tutvustavaid panoraamvideoid.

Eesti eesistumise digilahenduste nõuniku Valdek Lauri sõnul on iga eesistujariik teinud ELi Nõukogu peahoones ning eesistuja tööruumides ennast tutvustava väljapaneku.

Külma ei tehta

"Avamisel oli kohal sadakond inimest ning välismeedias tekitas see palju elevust. Kuplisse astusid sisse nii majas töötavad ametnikud, turismigrupid kui ka ajakirjanikud," rääkis eesistumise digilahenduste nõunik.

Tema sõnul jäi kõlama väga positiivne tagasiside sellest, kuidas kuplit külastades astuti justkui teise maailma. "Kiideti ka kupli võimet pakkuda meditatiivset vaheldust töörutiini ning leiti, et tegu on hea kohaga, kus töögruppide vahepeal hinge tõmmata," ütles Laur.

Iglu jääb

Digiiglu läheb käibemaksu arvestamata maksma umbes 150 000 eurot. Suurim kulu on kupli rent, mille hind on 107 600 eurot, videotootmise kulu on 10 000 eurot. Hinna sees on ka kupli ajutise eemaldamise ja kokkupanemise kulu – ELi suurkogude ajaks tuleb see ajutiselt maha võtta.

Osa rahast kulub ka internetiühendusele ning veidi maksis ehitamisaegne turvateenus. "See summa on sarnases suurusjärgus ka teiste Euroopa Liidu eesistujate ekspositsioonidega," rääkis Lauri. Hind tasutakse Eesti 100. aastapäeva välisprogrammi eelarvest.

Projektsioonikuppel on Brüsselis üleval kuni eesistumisperioodi lõpuni. Seejärel naaseb see Eestisse, kus saab kupliga lähemalt tutvuda.

Digiiglu mõte on pakkuda vaatajatele panoraamkino kogemust ilma virtuaalreaalsuse prillideta. Pilt kuvatakse kupli siseseintele nelja projektori abil. Videod kajastavad Eesti loodust, laulupidu, 100. sünnipäeva üritusi, tehnoloogialahendusi ja eesistumist.

ST Sisuturundus

Uuring: Eesti ettevõtete kaitse küberkuritegevuse vastu on kesine

Peaaegu pooled küsitletud ettevõtetest ei oma korralikku kaitset internetist tulevate ohtude eest ning kolmandiku firmade viirusetõrjetarkvara ei kaitse neid ohtlike lunavaraviiruste vastu, selgus IT-taristu lahendusi ja teenuseid pakkuva ASi MAX 123 uuringust.

„Kui 10 aastat tagasi vaid surfati internetis, siis tänapäeval me sõna otseses mõttes elame internetis. Seal on meie ärirakendused, teenused, andmed ja niisamuti ka sõbrad ja eraelu. See on endaga kaasa toonud küberkuritegevuse kiire kasvu. Maailmas pannakse iga päev toime miljoneid küberrünnaku katseid. Mõni teeb lihtsalt naljaviluks, mõni oma kasu eesmärgil." märkis MAX 123 tehnikadirektor Andres Vallistu.

Selgitamaks oma klientide IT-turvalisuse olukorda, viis MAX 123 läbi uuringu, mis tõi välja, et paljud Eesti ettevõtted pole kuigi hästi küberkuritegevuse eest kaitstud. „Uuringust selgus, et näiteks kolmandiku ettevõtete viirusetarkvara ei kaitse neid ohtlike lunavaraviiruste vastu. Kui lunavaraviirus peaks sattuma ettevõtte kaitsmata arvutivõrku, siis halvimal juhul krüpteeritakse kõik ettevõtte äriandmed ja muudetakse need loetamatuks. Sellist tekkinud olukorda võib võrrelda justkui virtuaalse tulekahjuga. Tänapäeval on iga ettevõte rohkemal või vähemalt määral IT-ettevõte, kus täielik andmete häving võib mõne ettevõtte jaoks tähendada pankrotti," kommenteeris tehnikadirektor.

Seega on oluline, et ettevõttes on toimiv ja regulaarselt kontrollitud andmete varundus. Varukoopiate olemasolul võib taastamine küll väga kaua aega võtta ja igapäevane äritegevus olla tugevalt häiritud, kuid lõpuks on andmete olemasolul äri jätkamine siiski võimalik.

IT-partner tagab püsiva turvalisuse

Tehnikadirektor tõdes, et oluline on kaitsta kogu firma infrastruktuuri tervikuna. „Meie IT-haldusteenuse raamistik näeb iga uue kliendi puhul esmalt ette turbeolukorra analüüsi teostamist, mille käigus selguvad konkreetsed ohud ja turvariskid. Analüüsi tulemusi silmas pidades rakendame vajalikke protseduure ja tehnoloogiaid, mis viivad ohud ja riskid miinimumini. Näeme oma igapäevatööd tehes sageli, et inimesed on pidevalt hõivatud kõige muu olulisega ja IT-turvalisusele jäetakse sageli liiga vähe tähelepanu, lootes, et „ah, meiega nagunii ei juhtu". Tõsi on ka see, et tihtilugu puudub IT eest vastutajatel küberturbealane kompetents. Seetõttu on oluline IT-partneri olemasolu, kuna turvalisuse tagamisega tuleb pidevalt tööd teha," selgitas ta.

Vallistu lisas, et turvalisuse tagamine ei ole kindlasti nii, et teed ühe korra ära, rakendad mõne tehnoloogia ja siis on tehtud. Ei ole. See on kestev protsess. Üks parimaid viise on sisse osta teenus, millega on tagatud igapäevane IT-süsteemide haldus, IT-juhtimine ja turvalisus tervikuna. „Partner, kes sinu IT-süsteeme igapäevaselt haldab, omab tervikülevaadet kogu IT-taristust ja seetõttu oskab välja valida vastavalt ettevõtte profiilile ja vajadustele just need õiged turvainstrumendid ja protseduurid, millega on vajalik IT-turvalisus garanteeritud."

„Kindlasti ei tohi unustada lõppkasutajat ennast. Tõstes lõppkasutaja turvateadlikkust, tutvustades erinevaid küberohte, on võimalik ennetada ja ära hoida paljusid turvaintsidente, mis muidu juhtuda võiksid. Nii lõppkasutaja kui ka IT-inimeste turvateadlikkuse tõstmiseks piisab teinekord ka paaritunnisest loengust, koos praktiliste näidetega," lausus Vallistu.

Nutitelefon on võrdne sülearvutiga

MAX 123 läbiviidud uuringust tulid välja veel mõned murettekitavad numbrid, millele Eesti ettevõtted võiksid rohkem tähelepanu pöörata. „Küsisime ettevõtetelt, kas te teate, kus asuvad kõik Teie äriandmed? Ligi pooled vastasid, et andmete paiknemine on üsna killustunud, peamiselt küll failiserveris, kuid paljudel juhtudel kasutajate isiklikes arvutites ja ka avalikes pilvedes (nt Dropbox või OneDrive). See seis on üsna hirmutav, sest kuidas sa saad andmeid kaitsta, kui sa isegi ei tea, kus need asuvad?" tõdes Vallistu.

MAX 123 tehnikadirektor Andres Vallistu

Klientidelt küsiti ka nutiseadmete kasutuse kohta ehk 39,1% vastanutest on oma andmeid nutiseadmes kaitsnud ja täpselt sama paljud ei ole seda teinud. 21,7% aga ei oskagi sellele vastata. „Tänapäeval on nutitelefon sama võrdväärne seade, nagu on sülearvuti, kuid tihti unustatakse ära just mobiilseadmete haldus ja nende turvamine. Nutiseadmetega tuleb teha täpselt samasuguseid tegevusi nagu sülearvutiga," selgitas tehnikadirektor.

Uuringus küsiti, kas te rakendate ettevõttes keskselt hallatavat turvareeglistikku, mis reguleerib kasutajate õigusi ja ligipääsu andmetele, ning 76% vastanutest teeb seda, kuid ligi 20% vastas, et ei tee. „See tähendab, et ikkagi viiendik Eesti keskmise suurusega ettevõtetest ei rakenda ettevõttes keskselt hallatavat turvareeglistikku, mis on paraku päris suur protsent," möönis Vallistu.

MAX 123 on aastast 1991 tegutsev Eesti ettevõte, mis pakub klientidele alati rohkemat kui IT, olles kõrgeima kliendirahuloluga äri- ja avaliku sektori infotehnoloogiapartner.

Pakume terviklikke teenuseid ja lahendusi eesmärgiga panna need oma klientidele kasu tooma. Küsige lisainfot: 699 0678 või max@max.ee

MAX 123 | Rohkem kui IT
www.max.ee

ST TASUB TEADA

Mõned elementaarsed IT-taristu põhiosad, mida peaks kaitsma:

- Kaitse kontoris olevaid IT-süsteeme avalikust internetist tulevate ohtude eest;
- Kanna hoolt võrgu turvalisuse eest. Võrk on IT-taristu vundament. Kui vundament on auklik, on auklik ka ülejäänud IT-taristu;
- Väljaspool kontorit kasuta IT-süsteemidele ja andmetele ligipääsemiseks vaid krüpteeritud andmeühendust;
- Tööjaamad varusta korraliku tänapäevase viirusetõrjega, mis on ühtlasi ka keskhallatav;
- Oma ülevaadet ja rakenda keskset haldust kogu IT-taristule;
- Võta halduse alla ja rakenda turvareeglistikke ka nutitelefonidele ja tahvelarvutitele;
- Hoia äriandmed ühes kohas, halda õiguseid ja ligipääse keskselt;
- Kaitse andmeid ka pilves;
- Rakenda tõhus e-posti teenuse rämpspostitõrje, sest suur osa viirustest levib just rämpsposti teel;
- Rakenda kindlasti andmete varundamist, tee testtaastamisi;
- Tõsta lõppkasutaja turvateadlikkust, tutvusta erinevaid küberohte või telli vastav koolitus.

toimetaja Viivika Rõuk
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

Äripäev
14. juuli 2017

TASUB TEADA

Miks ettevõtjate erakonna loomisest räägitakse?

Valitsus on liiga vasakpoolne ega esinda ettevõtjate vaateid. **Parempoolne** poliittiib laguneb – IRL ja Vabaerakond kaotavad üha rohkem pooldajaid ja Reformierakond võitleb sisemiste lahkhelide käes. **Maksupaketist** jäeti küll välja mitu asja, mis ettevõtjaid ärritasid (automaks, panditulumaks), kuid seda vaid pika kisa peale. **Margus Tsahkna ja Marko Mihkelsoni** lahkumise järel kinnistus arusaam, et IRL laguneb ja Eesti vajab uut parempoolset erakonda.

Mina ei ole osalenud sellistes juttudes. Mina teatavasti elan maal ega tea, mida linnamehed teevad.

Suurettevõtja Hillar Teder

FOTO: ANDRES HAABU

POLIITIKA

Salajutt uuest erakonnast

Parempoolsete erakondade killustumine ja ettevõtjavaenulik poliitika on tekitanud võimaluse, et tekib uus erakond.

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Äripäev

Ettevõtjate erakond on sõnapaar, mille üle viimasel ajal paljud arutavad, ent avalikult kommenteerida ei soovi. Äripäeva allikate sõnul on liikvel mitu versiooni sellest, kes oleks need ettevõtjad, kes oma erakonna püsti paneks.

Uue erakonna võivad asutada endised Isamaaliidu rahastajad, kes ei taha enam toetada Helir-Valdor Seederi juhitud erakonda. Punti kuuluksid teiste seas IT-firma Nortal tegevjuht Priit Alamäe, kes astus eelmise kuu lõpus, kaks päeva pärast Margus Tsahkna ja Marko Mihkelsoni lahkumist, IRList välja. Alamäe oli IRLi liige 20 aastat.

Mitme allika väitel liiguvad jutud, et uue liberaalse erakonna soovib püsti panna poliitikaanalüütik ja suhtekorraldaja Andreas Kaju koos Poliitika.guru seltskonnaga. Jutteude taga olevat Reformierakond – kas siis hirmust oma tuleviku ees või niisama vee segamiseks. Kaju ütles parteloomise väidete peale kaks sõna: "Eitan kategooriliselt."

Reformierakonna juhatuse liige Remo Holsmer märkis, et tema selliseid jutte ei levita ja andis mõista, et kui Kaju ütleb, et tal erakonna loomise plaani pole, pole mõtet sellele teemale ka aega kulutada. Küll aga tõdes ta, et on ettevõtjate erakonna ideest kuulnud, kuid peab seda tavaliseks jutuks.

Ideed ei võeta omaks

Kõige rohkem nimetatakse ettevõtjate erakonna loomise üle arutades Olari Taali – ettevõtjat, kes aitas kunagi püsti panna Res Publica Liidu ja kes on korduvalt IRLi kritiseerinud. Näiteks ütles ta alles sel kevadel, et IRL on end klouniks meikinud.

Taal puhkes selle küsimuse peale naerma. "Ei tee mina. Kindlasti mitte. Enam ei tule sellist mõtet," ütles ta ja nimetas uue erakonna loomist lausa mõttetuks. Kui on kamp ettevõtjaid, kes tahavad teha oma erakonda, peavad nad tema sõnul 120% poliitikale pühenduma. "See inimsööjalik süsteem nimega poliitika ühtlustaks esimese poole aastaga nad parlamendis ära. See on umbes nagu sama olukord, kus üks broiler läheb ettevõtlusesse ja oleks seal edukas. See tõenäosus on väga väike," lisas Taal.

Segane aeg pani mõtlema

Taali arvates on ettevõtjate erakonnast rääkima hakatud pärast uue valitsuse ametisse astumist. "See polnud ettevõtlust soosiv poliitika, mis tehti," ütles ta. Arvati, et asi läheb käest ära ja mõte oma erakonnast hakkas meeldima, arutles Taal. "Õnneks on valimisteni pikk aeg ja ehk see mõte hääbub."

Taali sõnul on enamik ettevõtjaid hakanud aru saama, et nende äri on edukas siis, kui ühiskond on tervikuna edukas.

Teder valmis toetama

Taali kõrval on erakonna loojaks arvatud suurettevõtjat Hillar Tederit. Teder eitab seotust. "Mina ei ole osalenud sellistes juttudes. Mina teatavasti elan maal ega tea, mida linnamehed teevad," ütles ta. Tema sõnul peaks erakonna rajamiseks sellega hommikust õhtuni tegelema, kuid ettevõtjatel selleks aega pole – ka temal pole plaani poliitikasse minna. "Alati võib ju toetada, kui on sõbrad või sümpaatsed inimesed," nentis ta.

Teine asi on tema sõnul valimisliidu nimekirjas kohaliku omavalitsuste valimistel osalemine, nagu seda teeb ettevõtja Urmas Sõõrumaa. „Seda nad võtavad ikka südamega," ütles Teder. Kas ka teda on Sõõrumaa nimekirja kutsutud? „Ei ole. Aga sind on kutsutud või?" küsis ta vastu.

Uue erakonna loojana on räägitud ka ettevõtja Jüri Mõisast, kes kandideerib kohalike omavalitsuste valimistel Urmas Sõõrumaa nimekirjas. Ka tema eitas erakonnajutte, kuid sõnas, et teda ka ei ärrita, et teda ühe võimaliku tegijana on nimetatud.

Uuele erakonnale ruumi küll

"Ju on ettevõtjate ringkonnas tunne, et ühtegi normaalset erakonda pole valida," ütles ta. "Mul endal ei ole poliitilist ambitsiooni, ma ei lähe poliitikasse," lisas ta ja märkis, et tema osalemine kohalikel valimistel pole töökoht, vaid kodanikukohus püüda oma kodu ümbrus korras hoida.

Mõis leidis ühena vähestest, et uuele erakonnale oleks Eesti poliitmaastikul ruumi. "See on konkurentsi küsimus – kas Tallinna mahuks veel üks supermarket? Mahuks, lihtsalt tagumisest otsast kaoks siis mõni ära," tõi ta näite. "Praegu tundub, et meie poliitikas on langejaid rohkem kui tulijaid."

See on konkurentsi küsimus – kas Tallinna mahuks ära veel üks supermarket? Mahuks, lihtsalt tagumisest otsast kaoks siis mõni ära.

ettevõtja Jüri Mõis

Ettevõtjad kipuvad poliitikas põruma

Hansapanga üks asutajaid, ettevõtja ja investor Heldur Meerits pole ettevõtjate erakonnast kuulnud ja mõte sellest tekitab talle pigem kahtlusi.

"Mind ei puuduta erakonna loomine ühegi nurga alt. Minul on puhtalt vaatleja, mõtiskleja ja imestaja roll," ütles ta. Meerits oli üks kaheksast ettevõtjast, kes eelmise aasta lõpus maksis Keskerakonnale, sotsidele, IRLile ja Reformile kokku üle 200 000 euro selle eest, et kasvaks suurelapseliste perede toetus.

Meeritsa sõnul on küsimus, kas uue erakonna tegemine on pingutust väärt. "Kõik, kes uljaste mõtetega poliitikasse lähevad, avastavad, et kõigile kehtivad samad mängureeglid," lisas ta. Seetõttu kardab Meerits, et isegi kui uus erakond alguses teistest erineks, oleks ta lõpuks ikka samasugune nagu praegusedki parlamendierakonnad.

Suurettevõtja Enn Veskimägi arvates pole ettevõtjate erakond hea mõte. "Mõni ettevõtja on ju poliitikasse läinud. Kõik nad on põrunud," netis ta.

ACE Logistics Groupi nõukogu esimees Karli Lambot ütles, et midagi konkreetset ta kuulnud pole, kui erinevalt teistest suhtus ta ideesse positiivselt. "On ainult hea, kui inimesed näitavad üles kodanikuaktiivsust ja -julgust," ütles ta.

Poliitikud ettevõtjate erakonnast: midagi susiseb

Kuigi pea kõik poliitikud on kuulnud jutte ettevõtjate erakonna loomisest, on nad skeptilised, kas sel lööki oleks. Mõte sellisest erakonnast kõlab kohati lausa hirmutavalt ja korruptiivselt, leiab SDE esimees Jevgeni Ossinovski.

Ossinovski tõdes, et mõte ettevõtjate erakonnast on mõistetav, kuna Eesti parempoolne poliitika on liialt killustunud. "Küllap on kellelgi tekkinud tunne, et samade erakondadega enam lõpuni ei purjetata ja püütakse nende kõrvale kuidagi ehitada Isamaa 2.0," arutles ta. "Mõistetav, kuid kas see ka tehtav oleks, ei oska veel hinnata."

SDE esimees Jevgeni Ossinovski
FOTO: ANDRAS KRALLA

Ei näe uuele parteile ruumi

Ossinovski sõnul pole ettevõtjate erakonnal kindlasti ruumi praeguse viie parlamendierakonna kõrval. Kui aga projekti eesmärk oleks kaks parempoolset erakonda – Vabaerakond ja Isamaa Res Publica Liit – alla neelata, siis võiks ta põhimõtteliselt Reformierakonna ja EKRE vahele mahtuda, märkis ta.

Ta lisas, et igaüks, kes pole rahul sellega, mida Eesti poliitikamaastikul pakutakse, võib rajada uue erakonna, mis talle sobib. Samas taotlevad erakonnad siiski oma erinevast ilmavaatest hoolimata üldist hüve, mitte ei esinda kitsa kildkonna erahuvisid.

"Selles valguses on mõte ettevõtjate erakonnast pigem hirmutav ning kõlab üksjagu korruptiivselt. Ehkki loomulikult on igal Eesti elanikul võimalik toetada kõiki erakondi, kui seda tehakse avalikult ja ausalt," lisas ta.

Aja- ja raharaisk?

Vabaerakonna esimees Artur Talvik tunnistas, et on kuulnud lugusid ettevõtjate loodavast erakonnast. "Midagi susiseb. Ütlen selle peale, et andku tuld – ma tahaks näha uut erakonda tulemas," lisas ta. Samas pole Talviku sõnul uue erakonna loomiseks piisavalt isegi inimesi.

Levinuim kuulujutt on tema sõnul, et uus erakond pannakse kokku Reformierakonna, sotside ja IRLi vanadest liikmetest. "Sellega nad kaugele ei sõuaks, sest vanad näod on ära tüüdanud," rääkis Talvik. "Suhtun sellesse kui aja ja raha raiskamisse."

Talvik mõistab, et ettevõtjatel pole praegu poliitikas oma väljundit. "Saan aru, et mingid asjad võivad neid närvi ajada. Kuid viimase aja tendentsid näitavad, et suure rahaga suurt edu ei saavuta," ütles ta.

Kes võiksid saladusloori alla jääva erakonna eesotsas olla, Talvik öelda ei osanud.

Äri ja poliitika ei käi kokku

EKRE esimees Mart Helme ütles, et enne iga riigikogu valimisi käivad uue erakonna jutud. "Ka enne eelmisi valimisi tekkis mitu erakonda, kuid neil pole ju jumal teab mis tähelendu olnud," ütles ta.

Helme sõnul liigub erinevaid variante ettevõtjate loodavatest erakondadest seepärast, et paljud ettevõtjad on mures. "Juhtivad poliitilised jõud võivad vahetuda ja paljud võivad oma suhtevõrgustikust ilma jääda," selgitas ta.

"Erakonna loojad peavad endale aru andma, mis on nende prioriteet, kas äri tegemine ja raha või poliitika ja rahva teenimine. Ühest peab loobuma, neid pole võimalik 100% kokku panna," ütles ta ja lisas, et ettevõtjate senine elu näitab, et neile on olulisem raha teenimine.

Sõõrumaa nimekiri ehk kõik rasvase piruka kallal

Pea iga kord, kui tuleb jutuks ettevõtjate erakond, nimetatakse ka ettevõtja Urmas Sõõrumaa valimisnimekirja. Paraku peetakse põhjuseid, miks Sõõrumaa poliitikast huvitub, pigem omakasupüüdlikeks kui ühiskonda teenivateks.

Vabaerakonna esimehe Artur Talviku sõnul on Sõõrumaa motiiv see, et kui praegune poliitika muutub, jääb ta oma ärivõimalustest ilma. "Ühest küljest võib tal olla maailmavaateline soov, teisest küljest täiesti pragmaatiline hirm jääda oma personaalsest rasvasest pirukast ilma," ütles ta.

EKRE esimees Mart Helme ütles, et tal tekib Sõõrumaa puhul küsimus, kas olümpiakomitees pole midagi teha. "Nii multifunktsionaalne inimene, kes teeb äri, juhib olümpiakomiteed, nüüd hakkab poliitikat tegema ja tahab veel peaministriks ka saada võib-olla? Tekib küsimus, kas kõiki neid asju tehakse vasaku käega. Ma olen küll poliitikas täiel rinnal sees ja see on väga väsitav," rääkis Helme. Helme arvates on enamikul ettevõtjaist poliitikast lihtsustatud nägemus. "Neil on arusaam, et raha teeb poliitikat, aga ei tee. Raha on vahend, mitte eesmärk."

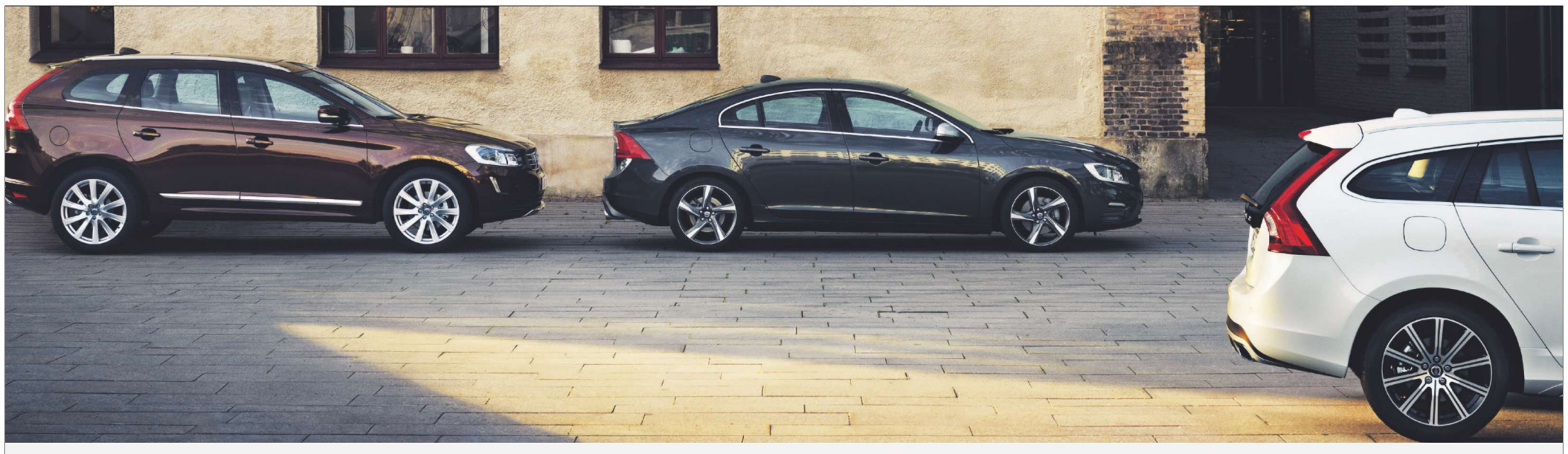

VOLVO

SOMMARTIDER

Naudi suveaega turvalise ja mugava Volvo roolis.

Info-Auto laos uued Volvod nüüd
suvise ostusoodustusega kuni **16 700 €.**

Vaata valikut
VOLVOCARS.INFOAUTO.EE

Pildid on illustratiivsed. CO_2-heide: 102 –179 g/km; Keskmine kütusekulu: 3,8–7,8 l/100 km

Info-Auto

TALLINN Järve Pärnu mnt 232 tel 671 0020 infoauto@infoauto.ee
TARTU Turu 27 tel 737 1890 tartu@infoauto.ee
PÄRNU Tallinna mnt 89a tel 447 2777 parnu@infoauto.ee

volvocars.infoauto.ee
facebook.com/infoautovolvo

MAKSUD

Eesti ettevõtjatel läheb Lätis elu keerulisemaks

Reinvesteeritud kasumi maksuvabastus Lätis teeks Eesti firmade elu magusamaks, kuid teised muudatused toovad lisakulutusi.

▲ Ranno Tingase sõnul on Lätil võimalus õppida meie kogemusest ja teha paremini. FOTO: ANDRES HAABU

KRISTEL HÄRMA, SIRJE RANK
aripaev@aripaev.ee
Äripäev

Läti valitsus kinnitas sel nädalal heaks ulatusliku maksupaketi, mis näeb ette näiteks astmelise tulumaksu, aktsiiside ja sotsiaalmaksu tõusu. Eestiga sarnaselt minnakse üle ettevõtte 20protsendilisele tulumaksumäärale, mida hakatakse, nagu meilgi maksma vaid omanike taskusse voolava kasumi pealt.

Tallinki Läti tütarettevõtte Tallink Latvia juhi Hillard Tauri hinnangul läheb Eesti ettevõtjate jaoks Lätis tegutsemine pigem pisut kulukamaks. "Lõppkokkuvõttes ühest otsast antakse, teisest võetakse. Ükski maksutõus ei ole ühelgi maal hurraaga vastu võetud," rääkis ta. "Ei tule karta suuri kulusid, tuleb karta väikseid tulusid." Kõiki lisakulusid Taur veel välja arvutanud ei ole, kuid ütles, et need on pigem väiksema mõjuga.

Taur rääkis, et Lätis tegutsemine läheb ebamugavamaks ja nad ei ole selle üle õnnelikud, kuid midagi pole teha. Läti maksumuudatustest näeb ta positiivsena reinvesteeritud kasumi maksuvabastust. "Siiamaani on olnud nii, et nii kui sa bilansis kasumit näitad, maksad selle pealt 15 protsenti tulumaksu."

Ülejäänud kasumile ning dividendi väljamaksetele hakkab aga Lätis kehtima 20protsendiline tulumaksumäär. Tallinkit dividendide kõrgem maksustamise Lätis mõjutama ei hakka, sest Tallink võtab dividende välja grupiüleselt, selgitas ta.

Ettevõtet mõjutab Lätis plaanitavatest muudatustest ka aktsiisitõus, mis tõstab nende laevadel müüdava alkoholi hinda. Samuti mõjutab ettevõtet sotsiaalmaksu protsendine tõus. Taur rääkis, et see suurendab tööjõukulusid, kuid nende jaoks ei ole see nii suure mõjuga, sest Lätis on meremeeste maksusoodustus.

Tauri sõnul maksumuudatused Tallinki laienemisplaane Lätis ei mõjuta, sest esialgne laienemise plaan on neil juba täidetud. Detsembris viisid nad sinna ühe laeva juurde ja praegu saavad Lätis kahe laevaga väljuda iga päev.

Lihtsus ja stabiilsus tuleksid rohkem kasuks

Rahandusministeeriumi asekantsler Dmitri Jegorov leidis, et Lätis tehtavatel muudatustel pole niivõrd suurt mõju ja tegelikult on uuringutest selgunud, et maksud pole investeerimisotsuste tegemisel esimene põhjus. Nii palju, kui investeeringud maksudest sõltuvad, on Eesti tema hinnangul jätkuvalt Lätist atraktiivsem.

"Hea on see, et meie ettevõtte tulumaksu muudatus – küpsete ettevõtete madalam maksumäär – on tulnud väga õigel ajal ja seega jätkame sammukese lätlastest eespool. Ka ettevõtluskonto süsteem arvestab riskidega, mis on Lätis realiseerunud ja mida meil on võimalik vältida," lisas ta.

Jegorovi sõnul on investoritele ja majanduslikult aktiivsetele inimestele hulga tähtsam maksusüsteemi üldine lihtsus ja süsteemi stabiilsus. "Läti on proovinud maksumuudatusi lähiminevikus Eestist märksa sagedamini," ütles ta.

Tauri hinnangul teevad sagedased maksumuudatused ettevõtjate elu Lätis keerulisemaks, näiteks juhtub, et nad eelarvestavad tulud ja kulud sügisel ära, aga siis tulevad muudatused, millest teatatakse vaid kolmneli kuud ette. "Sellised äkilised muudatused ei ole kellelegi head," sõnas ta.

Läti muudatused meelitavad ka meile

Nii Jegorov kui maksuekspert Ranno Tingas leiavad, et Eestiga sarnase ettevõtete tulumaksusüsteemi loomine Lätis toob tähelepanu ka meile. "Kui Läti peaks hakkama seda maksusüsteemi väga jõuliselt turundama, siis tõuseb sellest kaudselt kasu ka Eestile. Meie lähiriikidest kaugemal on väga vähesed kuulnud Eesti äriühingute unikaalsest maksustamisest, ehkki see on meil olnud alates aastast 2000," nentis Tingas.

Jegorov märkis, et seega on ka väited meie süsteemi ajale jalgu jäämisest ennatlikud.

KOMMENTAAR

Teised õpivad meie kogemustest

RANNO TINGAS
maksuekspert

Maksukonkurents sõltub regionaalselt paljuski detailidest – millised regulatsioonid saavad olema paremad Lätis ja millised Eestis. Siinkohal on kohe küsimus laenude maksustamisest, mis on ka Lätis plaanis uuele süsteemile üleminekul, et vältida kasumi välja liikumist laenu vormis.

Teisest küljest on Eesti süsteemi puudus olnud see, et pole maksuvabastust tütarühingu osaluse müügile. Selle puuduse lahendamine jõudis isegi eelmisesse koalitsioonilepingusse, kuid Läti teeb selle nüüd ära oma maksureformiga. Seega on Läti eelis õppida Eesti kogemusest ja teha paremini ka nendes küsimustes, kus Eestis on olnud aastaid otsustamatus või ignorantsus. Seda võib ka Gruusia kohta öelda, kes n-ö Eesti maksusüsteemile üleminekul on mõned äriühingu tulumaksuküsimused suutnud lahendada nutikamalt kui Eesti.

Kui konkreetsemalt lähiriike vaadata, siis näiteks leedukad on asutanud Eestis äriühinguid, et saada kasu Eesti edasilükatud tulumaksu eelistest. Võimalik, et edaspidi on leedukatel lihtsam ja lähemal asutada äriühing Lätis. Soomlastele aga ilmselt jääb Eesti kodusemaks ja Läti muudatused niivõrd huvi ei paku.

> **Ükski maksutõus ei ole ühelgi maal hurraaga vastu võetud. Ei tule karta suuri kulusid, vaid väikseid tulusid.**
>
> Tallinki Läti tütarettevõtte Tallink Latvia juht Hillard Taur

MÜÜA KINNISVARA VIRUMAAL

TÖÖSTUSKÜLA, Tõrma küla, Rakvere vald, Lääne-Virumaa
6000m²

Jaama tn 12, Jõhvi, Ida-Virumaa
1592,4m²

Jaama küla, Illuka vald, Ida-Virumaa
1831m², 40 tuba

HOTELL, Tallinna tn 49, Rakvere, Lääne-Virumaa
450m², 19 tuba

ÖÖKLUBI, Kuke tn 3, Rakvere, Lääne-Virumaa
876,9 m²

Võta ühendust: kristo@k-kummid.ee

▼ Läti – kui nad ettevõtete tulumaksuvabastuse teevad, tulevad Eestile konkurentsivõimes kõvasti lähemale, ütleb Toftani tegevjuht Martin Arula. FOTO: VÄINU ROZENTAL

Soome majandusteadlased

Eestist 17 aastat hiljem on ka Läti valitsus otsustanud ettevõtete reinvesteeritud kasumi maksust vabastada – see on üks element Läti valitsusest sel nädalal parlamenti läinud maksupaketis.

Sarnase mudeli – küll alles kahes etapis – võttis aasta algusest Eesti ekspertide nõustamisel kasutusele Gruusia. Rohkem Eesti eeskuju järgijaid teada ei ole. Soomes on küll arutatud, kuid Äripäeva küsitletud Soome eksperdid jäid jätkuvalt skeptiliseks.

Põhiprobleeme on kaks – kapital riskib ettevõttesse "lukku" jääda, selle asemel et tootlikumalt edasi investeeritud saada. Ning teisalt – kui ettevõtte ja ükskikisiku kõrgeima tulumaksu määra vahel on väga suured käärid, hakkaksid kõik inimesed maksude vähendamiseks ettevõttena tegutsema. Nii nimetab Aalto ülikooli professor Sixten Korkman sarnase süsteemi rakendumise võimalust Soomes ebarealistlikuks.

Sama meelt oli majandusuuringute instituudi ETLA teadur Niku Määttänen. "Eestis toimib mudel ilmselt paremini kui see Soomes toimiks, kuna tulu maksustamine Eestis on oluliselt vähem progressiivne. Nii ei tekita selline süsteem nii suurt kiusatust palgatulu kapitalituluks kantida kui see Soomes tekitaks," märkis ta.

Majandusuuringute instituudi VATT teadur Seppo Kari osutas kapitali lukku jäämise riskile. "Kuna kasumi ettevõttesse jätmine on kasulikum kui välja maksmine ja mujale investeerimine, võib selline süsteem kapitali ettevõttesse lukku jätta."

Ei takista innovatsiooni

Puidutööstusfirma Toftan ASi tegevjuht Martin Arula selliseid hirme ei jaga. "Rohkem raha investeeringuteks tähendab seda, et saab soetada paremat-kallimat tehnoloogiat, mis omakorda tähendab, et oma valdkonda saabki uuendada, liikuda ahe-

PANE TÄHELE

Muudatused ja erinevus Eestiga

Rahandusministeeriumi asekantsler Dmitri Jegorov tõi esile Läti plaanitavad muudatused. Läti tahab kehtestada füüsilistele isikutele astmelist tulumaksu, mille kõrgeim maksumäär üle 4600eurose kuupalga puhul oleks 31,4%.

Samuti minnakse üle regressiivsele maksuvabale tulule, mis erinevalt Eestist hakkab vähenema juba 450eurose kuise sissetuleku juures, jõudes nullini 1000 euro tasemel (Eestis vähenemine alates 1200 eurost ja nulli jõudmine 2100 euro juures).

Läti sotsiaalmaks, mis on praegu Eesti omast kõrgem (34,09%) tõuseb veel 1% võrra (35,09%) ning tõusvat maksukoormust kannavad nii töötaja kui ka tööandja. Vahepeal plaanitud sotsiaalmaksu lae taaskehtestamist viimastest plaanidest enam leida ei suuda.

Füüsilise isiku saadava kapitalitulu maksumäärad 10% ja 15% tõstetakse ja ühtlustatakse ühele tasemele 20% sõltumata tululiigist.

Mikroettevõtete 15% maksu (nn Läti maksuime) lubatud aastast käivet vähendatakse 2,5 korda 100 000 eurolt 40 000 eurole (seda süsteemi kasutavad töötajad ei tohi saada suuremat palka kui 900 eurot kuus).

Tõstetakse kütuse-, tubaka- ja alkoholiaktsiisi.

Positiivne on see, et ka Läti hakkab kasutama 20% ettevõtte tulumaksu määra, mis rakendub ainult jaotatud kasumile. Ent kuna Eestis on järgmisest aastast kasumimaksu määr regulaarsetele kasumijaotustele 14% (küll üleminekuperioodiga), siis meie süsteem jääb seni atraktiivsemaks.

20%

ettevõtte tulumaksu määra kavatseb Läti rakendada jaotamata kasumile.

▲ **Valkas ja Iklas SuperAlkot pidava SIA Aldar Latvia juhatuse liige Lauri Uibo nimetab Lätit tekkivaks paradiisisaareks.** FOTO: RAUL MEE

Läti jääb ikka paradiisisaareks

Ettevõtjate hinnangul püsib ka pärast Läti plaanitavaid aktsiisitõuse erinevus kahe riigi aktsiiside vahel suur.

Valkas ja Iklas SuperAlkot pidava SIA Aldar Latvia juhatuse liige Lauri Uibo on nimetanud Lätit keset Baltikumi tekkivaks paradiisisaareks. Kui Eesti poodidest Eesti klient lahkus, siis Läti poodidesse tahavad lisaks eestlastele oma toodangut müügile ka hankijad ja tootjad Leedust, Ungarist ning mujalt Euroopast, kus on samuti aktsiis tõusnud. Nende suure surve tõttu lähevad neil pakkumised järjest paremaks.

Nüüd on aga ka Läti valitsus otsustanud aasta pärast oma aktsiise tõsta. Sellest hoolimata Uibo paradiisisaare võrdlusest ei tagane, sest Eesti ja Läti aktsiide vahe püsib. "Aktsiisierinevus jääb ju tegelikult ikkagi suur, sest ega Eesti ju ka ei peatu siin. Vähemalt ma ei näe küll sellist mõtet meie valitsuse peas," ütles ta Läti maksumuudatuste peale.

Ka Saku Õlletehase juhatuse liige Jaan Härms märkis, et arvestada tuleb aktsiiside võrdlusbaaside suurt erinevust ja Eestis ees ootavat täiendavat maksutõusu uuel aastal. "Seetõttu ka Läti planeeritava aktsiisitõusu järel järgmise aasta suvel jääb aktsiiside erinevus lõunanaabritega 3,3 kordseks," rääkis ta ja lisas, et praegu on meie õlleaktsiiside vahe 3,4 korda ja sellest tulenev jaehindade erinevus tarbijate jaoks on 2–2,5 korda.

170 miljonit läheb kaotsi

Aktsiiside püsiva suure erinevuse tõttu näevad Uibo ja Härms, et piirikaubandus jätkab kasvu. Härms ütles, et seetõttu tuleb arvestada ka Eesti koduturu müügi tuntava kahanemise ja sellest tulenevalt maksutulude drastilise kahanemisega. "Kurvastab, et kui mujal Euroopas on see tee läbi käidud ja ka õppetunnid saadud, siis meil käib eksperimenteerimine kohaliku tootjaga. Näiteks Taanis, kus aktsiisitõusu järel tekkis tohutu piirikaubandus Saksamaaga, otsustas valitsus kodumaiste tootjate ja kauplejate kaitseks aktsiisi taas langetada," lisas ta.

Härmsi hinnangul kaotab Eesti riik maksudena järgmisel aastal 170 miljonit eurot. Seetõttu usub ta, et valitsus mõistab peagi, et aktsiise tasuks alandada.

Lauri Uibo tõdes, et äri on atraktiivsem teha praegu Lätis ning neil on seal ka laienemisplaanid. "Me oleme siia ehitanud uued ärihooned ja kauplused, oleme investeerinud ja me tegime seda ikkagi nägemuses, et me jääme siia."

leiavad Eesti mudeli puhul kiusatusi

◀ **Aalto ülikooli professor Sixten Korkman peab sarnase süsteemi rakendumise võimalust Soomes ebarealistlikuks.** FOTO: SIRJE RANK

las ülespoole, või leiutada midagi uut, kui tahtmist," ütles ta.

Toftan on pidevalt investeerinud, dividende pole võetud, kulubaas on kodumaine ja tooted leiavad suures osas väärindamist Eestis. Kui Toftani jätkuinvesteeringud oleks maksude tõttu tegemata jäänud, olnuks Kagu-Eesti puidutööstus tõenäoliselt madalama efektiivsusega, arvas Arula. See tähendanuks omakorda lühemaid töötlemisahelaid, lihtsamat tootmist, madalamaid palkasid ja odavamat metsa.

"Läti – kui nad ettevõtete tulumaksuvabastuse teevad, tulevad Eestile konkurentsivõimes kõvasti lähemale. Peaksime eriti rumalad olema, kui meie vastupidi oma kuldmune munevatel hanedel hakkame hinge kinni pigistama," ütles Arula. "Riik hoidku maksud stabiilsed ja oma käitumine ennustatav. Majanduskeskkond ja selle regulatsioonid olgu sama head või paremad kui konkurentriikidel."

On ja ei ole eelist

Reinvesteeritud tulu maksuvabastus on kasulik neile, kes soovivad äri kasvatada ja oma ettevõtlust laiendada. Kui eesmärk on teenida kasumit ning see igal aastal omanikele välja maksta, ei ole sel süsteemil eelist, selgitas konsultatsioonifirma E&Y partner Ranno Tingas.

"Seda on Eestis märgatud ning nii on oodata aastast 2018 muudatusi, mis peaks soosima regulaarset kasumijaotust. Riik pakub 14% suurust tulumaksu (brutokasumilt) regulaarsele dividendile ehk kasumile, mis vastab viimase kolme aasta keskmisele maksustatud dividendimaksele. Eks aeg näitab, kas ja kuidas see toimib, sest enne selle maksumäära rakendamist tuleb jaotada kasumit tulumaksuga 20% (brutosummast)," märkis Tingas.

Kui Läti nüüd Eesti eeskujul reinvesteeritud tulu maksust vabastab, tõmbab see siia regiooni investorite tähelepanu, arvab Tingas.

Riigikogu liige ja endine rahandusminister Maris Lauri usub, et küllap nüüd tuleb ka Leedu Eestile ja Lätile järele.

Väliterritooriumi heakorratööd

CLEAN PLANET

TARTU 7 330 605, 5556 6313
Võru mnt 3,
tartu@cleanplanet.ee

TALLINN 670 6006, 5553 0440
Pirni tn 12,
tallinn@cleanplanet.ee

RAKVERE 3 278 443, 507 1974
Tallinna mnt 21,
rakvere@cleanplanet.ee

PÄRNU 5344 0551
info@cleanplanet.ee

www.cleanplanet.ee

SPONSORLUS

Pühapäevast on riigifirmadel keelatud spordi ja kultuuri toetamine

Pühapäeval jõustub seadus, mis keelab riigifirmadel spordi ja kultuuri toetamise, et vähendada korruptsiooniriski.

▲ **Tänavune Narva Energiajooks juunis oli viimane, mida Eesti Energia tohtis otse toetada.** FOTO: NARVA ENERGIAJOOKS

MARI METS
mari.mets@aripaev.ee

Äripäev

Enam pole võimalikud otsetoetused nagu Tallinna Sadama rahaeraldised olümpiakomiteele (EOK), mille tulemusena jäi samaaegselt Tallinna Sadama nõukogusse kuulunud ja EOKd juhtinud toonane reformierakondlane Neinar Seli süüdi korruptsioonikuriteos, kui hääletas 25 000 euro eraldamise poolt Tallinna Sadamalt EOK-le.

Detsembris 2015 jäi Seli riigikohtu otsusega süüdi toimingupiirangu rikkumises ning siis keeras seni heldelt sporti toetanud Tallina Sadam kõik oma toetuskraanid kinni.

Täpsemate juhtnööride ootel

"Tallinna Sadam lähtus valitsuse otsusest, et riigi äriühingud saavad sponsorluse korras toetada vaid oma äritegevusega seotud teadus- ja arendustegevust. Sponsorlustoetusi otsustati mitte jagada, kuni saabuvad riigilt täpsemad juhtnöörid. Teisalt pole Tallinna Sadama uue juhatuse ja nõukogu prioriteetide seas sponsorlustoetuste jagamine," ütles Tallinna Sadama turundus- ja kommunikatsioonijuht Sirle Arro.

Spordile ja kultuurile õla alla panemisega viimasel ajal kõige rohkem silma paistnud Eesti Energia on sidunud oma brändiga kõige tugevamalt Narva Energiajooksu. Uue seaduse kehtima hakkamisel riigifirma seda enam otse toetada ei tohi. Samamoodi on ka sel nädalavahetusel Eesti Kaevandusmuuseumis toimuva muusikafestivaliga Mägede Hääl.

"Toetuse vormis panustame edaspidi vaid sellistesse valdkondadesse, mis on seaduse ja omaniku suunistega kooskõlas. Sel aastal esmakordselt kaevandusmuuseumis toimuval Mägede Hääle üritusel ostame reklaamipinda," rääkis Eesti Energia meediasuhete juht Kaarel Kuusk.

Lootus erandile

Kuusk lisas, et Narva jooksuvõistlust ei ole Eesti Energia toetanud ainult spordiürituse korraldamise vaatenurgast. "Narva Energiajooks ja terviserajad on olnud väga oluline kanal, mille kaudu saab Eesti Energia kliente kõnetada."

Narva Energiajooksu korraldava MTÜ Spordiürituste Korraldamise Klubi juhatuse liige Mati Lilliallik ütles, et neil on mõtteid, kuidas edasi minna juhul, kui tuleb negatiivne vastus, aga esialgu loodavad nad siiski, et Eesti Energia suudab ära põhjendada, miks on see üritus neile turunduslikult vajalik.

"Oleme seda omavahel arutanud, aga ajakirjandusveergudel me seda ei teeks," lausus Lilliallik.

Keda muudatus puudutab?

Pühapäevast, 16. juulist kehtib uus muudetud riigivaraseadus, mis ütleb, et riigi äriühing võib toetusi maksta ja annetusi teha üksnes siis, kui see aitab kaasa nende tegevus- ja finantseesmärkide saavutamisele ning raha makstakse teadus- ja arendustegevuse eesmärgil oma tegevusvaldkonnas. Riigifirma põhikiri peab sisaldama ka toetuste maksmise korda ja annetuste tegemise põhimõtteid, tingimusi, piirsummasid või -määrasid majandusaasta kohta ning otsuste tegemise korda.

Seega ei saa Eesti 29 riigifirmat enam suvalisi populaarseid spordiüritusi ja -alasid enda maine parandamiseks spondeerida. Eestis on praegu küll 31 tegutsevat riigi osalusega äriühingut, kuid nende hulgas on kaks, kus riigil pole otsustusõigust – Levira ja Ökosil. Levira on varem sporti ja kultuuri toetanud, kuid mitte enam 2016. aastal (vt graafik). Eelmisel aastal toetas sporti ja kultuuri kaheksa riigifirmat.

Ulatuslikud toetused kinni

Selline seadusemuudatuse plaan sündis uue valitsusliidu leppes, seisnedes selles, et riik rahastab kultuuri ja sporti riigieelarvest niigi, kasutades selleks riigi äriühingutest laekuvat dividenditulu. Toetuste maksmise piirsummat vähendatakse 0,5%-le äriühingu kolme eelneva majandusaasta keskmisest konsolideeritud puhaskasumist.

"Riigi osalusega äriühingute toetuste maksmine on võimalus, mitte kohustus. Kellelgi ei saa olla õigustatud ootust, et selle meetme abil nende tegevust rahastatakse. Kultuuri- ja spordipoliitika valdkonda rahastab valitsus riigieelarve kaudu. Rahastamise otsused teeb valitsus ühiselt: pikemad plaanid iga valdkonna rahastamiseks määratakse kindlaks igal aastal järgmiseks neljaks aastaks koostatavas riigi eelarvestrateegias, mille põhjal valmib ka riigikogule esitatav riigieelarve eelnõu," märkis rahandusministeeriumi pressiesindaja Kristina Haavala.

Ka seni oli riigifirmadel lubatud toetada kultuuri- ja spordiüritusi juhul, kui see aitas kaasa firma finants- ja tegevuseesmärkide saavutamisele. Seda mitmeti tõlgendatavat põhjendust kasutas mitu riigifirmat ulatuslike toetuste maksmiseks. "Rahandusministeerium jõudis toetuste maksmist analüüsides järeldusele, et paljudel toetustel ei ole ettevõtte tegevus- ja finantseesmärkide saavutamisele tuvastatavat mõju. Kahjuks on toetuste maksmisel esinenud ka korruptsiooni huvide konflikti vormis," rääkis toonane rahandusminister Sven Sester talvel eelnõu avalikustamise aegu.

VÕRDLUS

Riigifirmad on sporti ja kultuuri toetanud sadade tuhandete eest

tuhandetes eurodes

	2014	2015	2016
Tallinna Sadam	0	426,9	0
Eesti Energia	**491**	**521,2**	**195,6**
Riigi Kinnisvara	84	79,6	93,7
Elering	96,8	77	79,5
Lennuliiklusteeninduse AS	32,7	32,5	40,9
Eesti Loots	28,4	28,5	0
Eesti Raudtee	33	6,5	2,5
EVR Cargo	3,5	3,5	2,6
Levira	0	11,2	3,6
Tallinna Lennujaam	6,4	6,4	0
Vireen	2	1,6	1

ALLIKAS: RAHANDUSMINISTEERIUM

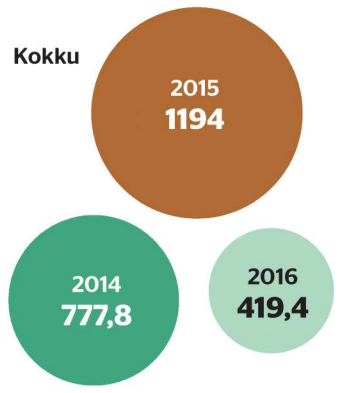

"Käed pole poliitilise rahani ulatunud"

Tartu Maratoni juht Indrek Kelk ütles, et riigifirmade otsetoetuste keelamisega jääb oluline summa spordi ja kultuuri rahastamisest ringlusest välja.

"Lubadused, et paneme selle võrra riigieelarvest juurde, kindlasti ei päde. Raha jääb lihtsalt vähemaks ja konkurents rahale läheb veel tihedamaks," lausus Kelk. Ta ütles, et Tartu Maraton on vaid ammustel aegadel Tallinna Sadamalt ühe reklaamilepingu raames toetust saanud. "Oleme aru saanud, et see on nii poliitiline raha ja meie käed ei ole sinna ulatunud. Kindlasti võistleme ka kultuuriasutuste ja –üritustega, kes on riiklikult oluliselt paremini rahastatud. See konkurents on üsna ebavõrdne, vaadates, kes kui palju saab riiklikku toetust ja kes peab ise hakkama saama," lausus ta.

Narvas Energiajooksu korraldav Mati Lilliallik märkis, et ka riigifirmadel on vaja turundust ja mainekujundust teha. "See arutu rahaloopimine tuleks ehk ära lõpetada, et kui riigifirma asub Tallinnas, siis ei toeta Valgat või vastupidi."

MEELELAHUTUS

EASi toetatud Weekendi korraldajad varjavad majandustulemusi

MARI METS
mari.mets@aripaev.ee

Erandlikult otsustas EAS muuta otsust jätta Weekend küsitud toetuseta ja lubas neile siiski reklaamiraha leida, kuid festivali korraldajad keelduvad avalikkusele oma käekäiku avaldamast.

"Absoluutselt," vastas Pärnus 3.–5. augustini toimuva Weekendi muusikafestivali tegevjuht Henri Lindal vastuseks ajakirjaniku väitele, et avaliku raha saanutena on avalikkusel ka õigustatud ootus olla kursis nende käekäiguga.

Ometigi keeldus ta avaldamast festivali korraldava Weekend Baltic OÜ 2015. ja 2016. aasta käivet ja kasumit. Tänavu juba kolmandat korda Pärnus suuriritust korraldav ettevõte pole esitanud ühtegi majandusaruannet. "Oleme põhimõtteliselt nullis oma projektiga," oli tema ainus kommentaar.

"See on keeruline asi"

Küsimusele, kas nad plaanivad esitada ka 2016. aasta aruande, sest ka selle esitamise tähtaeg oli juba ära, vastas Lindal: "See on asi, mida pole meil vaja ajakirjandusega praegu arutada. Me ei saa seda praegu esitada, sest me ei tea veel, kuidas kajastame ühte arvet, mille oleme esitanud oma Rootsi tütarfirmale."

Ta rõhutas, et on esitanud EASile väga läbipaistva aruandluse oma rahakasutuse kohta. "Küsimus pole selles, kas meie festival maksab kolm, neli või viis miljonit, vaid kas ja kuidas me kulutame üsna sihtotstarbeliselt eraldatud raha. Selles suhtes pole EASil küsimusi ega kahtlust, et me poleks seda väga hästi teinud," lausus Lindal.

EASi turundusjuhi Piret Reinsoni sõnul pole toetuse saamise eelduseks majandusaasta aruannete esitamine ja avalikustamine Äriregistris. Weekendi puhul on EAS Reinsoni kinnitusel kontrollinud maksuvõla puudumist, majandustegevuse jätkumist ning finantsvõimekust projekti ellu viia. "Weekend Baltic Festivali puhul on sündmuse korraldamisega seotud kulude katmine ja projekti omafinantseering tõendatud," lisas ta.

TASUB TEADA

Tantsumuusika tippudega Weekend Baltic festivali hakkasid Pärnus korraldama Soome eeskujul Soomes kasvanud eestlane Hardi Loog koos sõbra John Rugemaliraga.

Oma ettevõtte Weekend Festival Baltic OÜ registreerisid nad 2015. aasta märtsis, suvel toimus üritus Pärnus esimest korda.

Juba sama aasta lõpus lahkus Loog omanikeringist ja juhatusest ning sellest ajast jätkab omaniku ja juhatuse liikmena vaid Rugemalira.

Soomes korraldatakse Weekendi festivali alates 2012. aastast.

Tänavu 3.–5. augustini toimub Pärnus kolmas Weekend festival.

Weekend festivali tegevjuht Henri Lindal lubab avaldada vähemalt üle-eelmise aasta majandustulemused enne tänavust festivali. FOTO: ERIK PROZES / SCANPIX

> **See on asi, mida pole meil vaja ajakirjandusega praegu arutada.**
>
> **Henri Lindal, Weekendi festivali tegevjuht**

EASi erandlik otsus

Algul toetuseta jäetud projektide puhul hilisem ümbermõtlemine on EASis erandlik. Niiviisi on EAS pidanud põhjendatuks tagantjärele otsust muuta nii 2015. kui ka 2016. aastal vaid korra.

Weekend Baltic OÜ taotles 65 000 euro suurust toetust EASi turundusjuhi sõnul festivali turundus- ja korralduskuludele ning artistide majutusele ja transpordile. "Toetuse eesmärgiks ja oodatavaks tulemuseks on sündmuse kvaliteetne korraldamine ning väliskülastajate Eestisse kutsumine, et kasvatada turismitulu ja suurendada Eesti tuntust," ütles ta.

Festivali tegevjuht Henri Lindal selgitas, et toetus oli mõeldud reklaamikampaaniaks lähivälisturgudel Lätis, Leedus ja Soomes. Samal eesmärgil taotles Weekend toetust ka mullu ja sai selle kohe esimese küsimise peale. Mullu käis Pärnus muusikafestivalil 7500 väliskülalist, tänavu oodatakse neid juba üle 8000. Kampaania nende siia meelitamiseks maksab Weekendile kokku *ca* 200 000 eurot, millest 65 000 eurot hüvitab tagantjärele EAS.

Liiga kehv prognoos

"Praegu oli esimeses ringis taotluse vastus negatiivne, sest küsimus oli (täituvate – toim.) majutuskohtade arvus. EASile on täpselt teada, kui palju on Pärnus ja Pärnumaal majutuseks voodikohti ja meie töö on tõendada, et oleme võimelised need valdavalt oma klientidega täitma," rääkis Lindal. Ta lisas, et Weekend palus EASil majutustäituvust uuesti hinnata.

Weekend taotles toetust rahvusvaheliste ürituste ja konverentside meetmest, mille üks oluline hindamiskriteerium on Reinsoni sõnul sündmuse väliskülastajate ööbimiste arv.

Toetuse taotleja esialgu esitatud väliskülastajate prognoos oli liiga madal, et läbida edukalt taotluse hindamine. Seejärel sai festivali meeskond täiendava võimaluse korrigeerida prognoositavat väliskülastajate arvu ning esitas EASile uued andmed, selgitas Reinson.

Kuivõrd Weekend on üks Eesti suurimaid muusikafestivale, millel on rahvusvaheline haare, siis pidas EAS väliskülastajate uut prognoosi realistlikuks ning rahuldas taotluse, lisas ta.

Ei pöördus jaaks

Kui Weekend sai EASilt esmalt toetusetaotlusele eitava vastuse, vaidlustasid nad keeldumise. Vaie esitatakse vastutavale ministeeriumile ehk MKMile.

Ligikaudu viiendik vaietest Reinsoni sõnul rahuldatakse. Samas ei eelda ministeeriumis vaide rahuldamine automaatselt taotluse rahuldamist, ka EAS kaalub eraldi, kas otsuse ümberhindamine on põhjendatud või mitte. Seekord langetaski EAS erandliku otsuse. "Kampaania juba käib ja raha kulub just tänavuse festivali reklaamimiseks. Meie eesmärk oligi, et leping saaks sõlmitud enne 10. juulit. Kui me EASilt toetust poleks saanud, oleksime teinud kampaania lõpuosa natuke väiksema. Lätis ja Leedus oleme reklaaminud juba veebruarist saati," rääkis Lindal.

KINNISVARA

Internetis levib üüripettus

Facebookis ja kinnisvaraportaalides on aktiveerunud petturid, kes üritavad üürihuvilistelt ettemaksu nõudes raha varastada.

Kinnisvaraportaal KV.ee teatas, et sel nädalal said nende erakliendid SMSi teatega, et üürikuulutusega on probleem ja selle lahendamiseks tuleb siseneda portaali. Sõnumile oli lisatud veebilehekülg, mis juhatas inimese liba-aadressile, mis oli samades värvides ja kujunduses KV.ee leheküljega. Kui kasutaja sisestas oma andmed libalehele, kaaperdati tema õige kuulutus kinnisvaraportaalis ning muudeti seda eesmärgiga petta üürihuvilistelt välja ettemaksu.

Tasub olla tähelepanelik

"See on igasuvine probleem, et petturid muutuvad aktiivseks. Kuna üürikorterite vastu on suvel nõudlus väga suur ja mõned üürikorterid leiavad üürilise juba paari tunniga, siis nõustuvad paljud tegema ettemaksu korteris kohal käimata," ütles portaali juht Tarvo Teslon.

Tema sõnul ei tohiks üürihuviline mingil juhul teha ettemaksu, kui pole korterit oma silmaga vaatamas käinud. Ja kui kohal käiakse, siis tuleb veenduda, et korteri üürile andja on selle omanik või selleks volitatud isik.

Ettevaatlik tasuks olla ka kuulutajatel. "Kui tundub, et saadetakse mingi imelik link ja sõnum, mis pole ehk ka keeleliselt korrektne, tasub alati veenduda, et üleval aadressi real oleks õige veebiaadress. Kahtluse korral on võimalik vahetada portaalis paroolid ja pöörduda ka meie klienditoe poole," selgitas Teslon.

Kinnisvaraportaal on petturite kohta info edastanud vastavatele ametiasutustele.

ÄRIPÄEV.EE

GARMIN
AUTHORIZED RESELLER

Garmin seadmete:
• müük, remont, hooldus
• tarkvara uuendamine
• kaardite müük
• kaartide uuendused

Käsi GPS Garmin GPSMAP 64s
Vastupidavaim käsi GPS seade
GPS, GLONASS, Bluetooth, ANT+ toed. Barometriline altimeeter ja 3-teljeline magnet kompass. Karabiin hoidik.
299.–
Kood: 010-01199-10

Garmin Forerunner 735XT
Täpne GPS multisport kell Garmin Elevate™ tehnoloogiaga + HRM-TRI pulsivöö
499.–
Kood: 010-01614-09

Käsi GPS Garmin eTrex 20x
Kõige töökindlam käsiGPS seade.
Parem ergonoomika, täiustatud liides, geopeitus ja suurendatud kaarditoetus. eTrex 20 on vastupidav ja mitmekülgne.
Kood: 010-01508-02
169.–

Esmakordselt Eestis! Reaalajas liiklus- ja parkimisinfo
Kõigil Garmin Drive LMT-S mudelitel
Puutetundlik ekraan, kogu Euroopa kaardid, eluaegsed kaardiuuendused tasuta, Live Traffic ja Live Parking üle nutitelefoni
159.– Garmin Drive 51LMT-S (5") Kood: 010-01678-17
199.– Garmin Drive 61LMT-S (6") Kood: 010-01679-17

Autonavigaator koos videoregistraatoriga
Garmin DriveAssist 50LMT
5-tolline navigatsioonisüsteem hoiatus süsteemi ja sisseehitatud videoregistraatoriga.
339.–

iTshop
Arvuti-, büroo- ja hobikaubad
25 aastat alates 1992

Rakvere:	Rakvere:	Pärnu:	Tallinn:	Jõhvi:	Tartu:	Viljandi:	E POOD
Müük ja hooldus	Jaemüük	Müük ja hooldus	Müük ja hooldus	Müük ja hooldus	Müük ja hooldus	Müük ja hooldus	24 H
Rägavere tee 37	F.G. Adoffi 11	Papiniidu 5A/1	Väike Paala 1	Narva mnt. 5	Turu 45B	Kivi 2	www.itshop.ee
Tel. 322 3456	(Kroonikeskus)	(Sillakeskus)	(Siemensi maja)	(Bussijaama vastas)	(Sepa keskus)	(Leola ärikeskus)	Tel. 443 3141
Mob. 51 30 349	tel. 322 5410	Tel. 443 3141	tel. 601 0000	Tel. 335 6253	tel. 731 0737	tel. 433 3122	Mob. 50 94 085
Mob. 52 79 490	Mob. 50 23 380	Mob. 51 01 416	Mob. 52 65 690	Mob. 51 77 755	Mob. 52 25 504	Mob. 50 10 689	epood@itshop.ee
rakvere@itshop.ee	krooni@itshop.ee	parnu@itshop.ee	mustikas@itshop.ee	johvi@itshop.ee	tartu@itshop.ee	viljandi@itshop.ee	

toimetaja Kadri Põlendik
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

▲ Tartu ülikooli peahoone vastas avatud Saksa toidu- ja joogikultuuri esindav õlletuba München pakub tõhusat täiendust ülikoolilinna toidukohtade valikusse. FOTO: RAUL MEE

MAITSED

Vorsti ja õlut Münchenist

Suure osa 19. sajandist oli Tartu ülikool saksakeelne, nii et aasta eest peahoone vastas avatud Saksa toidu- ja joogikultuuri esindav restoran München mõjub üsnagi ajalooliselt, justkui oleks see kogu aeg olemas olnud.

HEIDI VIHMA
kaasautor

Peahoones vist tänapäeval enam eriti loenguid ei toimu, nii et ainult tudengitest klientuurile loota ei saa, kuid õlu ja vorst on eestlaste hulgas alati populaarsed olnud ja nii ei paista Münchenis klientidest puudus olevat.

Sakslased jagavad meiega armastust hapukapsa, sealiha, vorsti ja kartuli vastu, nagu meiegi, küpsetavad nad kohupiima- ja õunakooke, teevad kringleid. Ja muidugi joovad õlut. Sarnasustele vaatamata – või ehk just selle tõttu – on Saksa söögikohti meil mõni üksik. Kuigi München nimetab end ise restoraniks, on toidud ja stilistika pigem pubilik ehk saksapäraselt *bierstube*'lik: traditsiooniline raskepärane mööbel, loendamatud linikud ja määratu hulk põhiliselt õlleteemalisi nipsasju. Pigem õlletoa ehk *bierstube* kui restorani mõõtu on ka hinnad.

Saksa köögi alustala on vorst

Sakslastel olla erinevaid vorste ligi 1500. Populaarsemad neist on vürtsikas sealihast *bratwurst*, *wienerwurst* ehk Viini vorst ja *frankfurter*.

Bratwurst'id on Tartu Müncheniski olemas, nende kõrvale pakutav hapukapsas on mõnus, sugugi mitte nii hapu kui sakslastel tavaliselt. Menüüs on ka ehtne Müncheni *weißwurst* ehk valge vorst, mis on omased just Baierimaale. Valgeid vorste serveeritakse nagu Baierimaalgi tulises petersellivees, lisandiks sinep ja mädarõigas, kõrvale hammustatakse väikest soolakringlit *brezel*'it.

▲ Müncheni menüüst ei puudu saksapärane õllekõrvane ehk hapukapsas ja vorstikesed.

> Kuigi München nimetab end ise restoraniks, on toidud ja stilistika pigem pubilik ehk *bierstube*'lik.

Toidukeemia eelsel ajal riknesid säilitusaineteta tehtud *weißwurst*'id kiirelt, seepärast kujunes välja traditsioon, et neid müüdi ja söödi vaid kuni keskpäevani. Neid kutsutigi hommikuvorstideks ja Saksamaal süüakse neid ka praegu sageli just hommikuti.

Saksa vorstid ja korralik valik Saksa õlut tunduvadki olevat Müncheni kõige tugevam panus ülikoolilinna toidukultuuri täiendamisel.

Omapäraseks roaks on *spätzle*, sakslaste vaste itaallaste pastale. Tegemist on nuudliroaga, mida peale Saksamaa armastatakse ka Austrias, Šveitsis, Ungaris, Elsassis, Moselis ja Lõuna-Tiroolis. Menüüs on ka tavapärased pubisuupisted nagu kanatiivad, pasteet, pearoogade hulgas mitut mõõtu šnitslid, isegi üks kalaroog, kuid vorsti vastu need ei saa. Minu Viini šnitsel oli küll suur, kattes ära pea terve taldriku, kuid pisut kuivem kui oleksin eeldanud.

Portsjonid on võimsad, kõhu saab peaaegu täis juba eelroastki. Magusaks pakutakse Saksa stiiliga söögikohtades vaat et kohustuslikuks saanud õunastruudlit. Õllevalik on mitmekesine, peale Saksa õllede on olemas nii kohalikud kui ka kaugemad kuulsused. Veiniga on lood kehvemad kui võiksid olla, Saksamaa on ju mitte ainult kuulus õllemaa, vaid ka arvestatav veinimaa.

Teenindus on lahe ja sõbralik, kuid mitte eriti kiirustav. Kahekesiolekut suured ruumid eriti ei võimalda, kõige mõnusam tundub Münchenis olevat suurematel maskuliinsetel seltskondadel.

Facebook pakub küll infot päevapakkumiste kohta, kuid menüüd ei leia kuskilt. Kahju, oma vorstidest võiksid nad teada anda küll, need on täitsa head.

HINNANG
München

Toit:	Teenindus:
8	8
Interjöör:	**Kokku:**
6	22

Omanikud: Eero Soosaar ja Inga Maripuu
Aadress: Küütri 2, Tartu
Telefon: 53 08 0066
Avatud: E-N 12-23, RL 12-00, P 12-21
Pearoogade hinnavahemik: 11-24 eurot
https://www.facebook.com/restoranmunchen/

ÄRIPÄEV SOOVITAB
Hiljuti Äripäeva tunnustava märgi pälvinud restoranid

Dirhami Kalakohvik, Noarootsi vald, Dirhami, Läänemaa, juuni 2017
Saku Gastropub, Rotermanni 14, Tallinn, juuni 2017
Fredo, Tartu mnt 83, Tallinn, juuni 2017
Papa Joe, Sadama 25-4, Tallinn, mai 2017
Juur, Valukoja 10, Tallinn, aprill 2017

"Äripäev soovitab" kleepsu pälvivad alates 2016. aastast söögikohad, mis saavad restoranitestis kokku 25 või rohkem punkti.

LOE VEEBIST

Restoranitestid ja Äripäeva tunnustava märgi pälvinud restoranide edetabel:
www.aripaev.ee/restoranitest

KELMUS

Airbnb kaudu on üha lihtsam pettuse ohvriks langeda

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Üha enam inimesi langeb kodumajutuse portaali Airbnb kaudu kelmuste ohvriks. Lootus välja petetud raha tagasi saada on kaduvväike.

Põhja prefektuuri kelmuste ja küberkuritegude teenistuse vanema Hannes Kelti sõnul on sel aastal politseini jõudnud juba pea 20 juhtumit, mis on rohkem kui eelmisel aastal. Suurim summa, mille eestlane Airbnb kaudu kaotas, oli ligi 4200 eurot. Enamik summasid jääb siiski tuhande euro kanti.

Kuna enamjaolt on kurjategijateks välismaalased ja ka korterid, millega raha välja petetakse, asuvad teistes riikides, on pettuste ohvriks langenutel väga keeruline – kui mitte lausa võimatu – raha tagasi saada.

▲ **Küberkuritegude teenistusel on osakonna juhi Hannes Kelti sõnul tänavu menetluses rohkem Airbnbga seotud kelmusi kui eelmisel aastal.** FOTO: ANDRES HAABU

Ebaharilik ettepanek

Skeemi järgi postitavad petturid Airbnb portaali tavapärase korteri kuulutuse koos piltide ja aadressiga. Kui läheb majutuse eest tasumiseks, teevad petturitest teenusepakkujad ohvrile ettepaneku, et kui nad maksaks teenuse eest pangaülekande või Western Unioni kaudu, mitte läbi Airbnb keskkonna, saavad nad 20–25% soodustust teha.

"Sellele, kes maksis majutuse eest 4000 eurot, oleks see juba väga suur summa, mida võita," rääkis Kelt.

Kui majutuse eest on makstud väljaspool Airbnb keskkonda, kaob portaali vastutus selle eest, kas üüritav kinnistu on ka tegelikult olemas. "Sisuliselt tekib olukord, kus keegi saab inimesega bussipeatuses kokku ja annab kellelegi 4000 eurot, lootes, et kuu aja pärast saab ta tema korteris ööbida," ütles Kelt.

Teine ohumärk, et tegu võib olla pettusega, on Kelti sõnul see, kui raha lastakse saata kellegi teise nimele. Petukuulutused on pandud kokku suvaliselt. Tihtipeale on aadressil elamu küll alles, ent kuulutusel olevad pildid on hoopiski teises riigis asuvast korterist. "Kõik on ilus ja roosiline, aga kui puhkusele minnakse, saadakse teada, et korteri omanikul pole tehingust õrna aimugi ja mingit broneeringut polegi," selgitas Kelt.

Kelmide jäljed kaovad vette

Tõhusaim relv pettuste vastu on inimeste endi tähelepanelikkus. "Pangad ja politsei ei saa tihti midagi ette võtta, kui kelmus on tehtud teises riigis. Seepärast suuname sageli inimesi avaldusi esitama sihtriigi poole," ütles ta. Tihtipeale, kui raha on kelmidele üle kantud, võtavad nad selle ka kohe kontolt välja, mis tähendab, et raha jäljed kaovad ja selle tagasi saamine on väga keeruline.

Kuigi enamasti kaovad petukuulutused niipea, kui kelmus ilmsiks tuleb, on Kelti sõnul ka juhtumeid, kus ühe ja sama kuulutusega saab petta mitu isikut. Üks selline kuulutus oli portaalis City24.ee. "Kuulutus on ju nähtav kõigile ja kurjategija ei ütle kunagi, et tal juba on klient ees, vaid suhtleb kõigiga edasi," rääkis Kelt.

Ta lisas, et Airbnb'd ega ka City24 saa pettuste kasvu pärast süüdistada. Näiteks on Airbnb lehel eraldi põhjalik õpetus, kuidas kelmust ära tunda.

Teine majutuspettus on Kelti sõnul see, kui juba ollakse üürileandjaga kokku lepitud, ent kui maksmiseks läheb, öeldakse, et tehti juba kõrgema hinnaga pakkumine. "Siis öeldakse kliendile, et kui ta maksaks näiteks algse 500 euro eest 700, saaks ta ikka majutuse endale," selgitas Kelt. "See on väljapressimine ja soovitame olla ettevaatlik ning vajadusel tehingust loobuda," lisas ta.

Ka libaarved on ikka liikvel

Paar kuud tagasi hoiatas politsei petukirjade laine eest, mida saadeti raamatupidajatele. Kirjadega saadeti libaarveid, mis olid üks-ühele originaalarvetega, ainult kontonumbrid olid erinevad. Kelt märkis, et libaarved pole veel kuhugi kadunud ja neid saadetakse igal pool maailmas, ka Eestis. Küll aga on pärast politsei hoiatusi suurenenud ettevõtete arv, kes on pettust märganud enne arve maksmist ja on sellest ka politseile märku andnud.

TASUB TEADA

Selleks, et vältida pettuse ohvriks langemist

Kontrolli aadressi Google Mapsi tänavavaatest. Kas aadressil olev maja kattub kuulutuses olevate piltidega? Kontrolli telefoninumbreid ja üürileandjaid.

Ära tasu Airbnb majutuse eest väljaspool Airbnb keskkonda. Vastasel juhul ei saa portaal kuidagi kindlustada, et tegu pole päris kinnistuga.

Loe teiste kommentaare, ent ole skeptiline – positiivseid kommentaare saavad jätta ka kurjategijad ise.

ALLIKAS: POLITSEI

LÜHIDALT

Eesti Energia tõusis Lätis teiseks

Eesti Energia Läti tütarettevõte Enefit SIA alustas juulist Lätis maagaasi müügiga ning tõusis Lätis suuruselt teiseks gaasimüüjaks. Lühikese ajaga sõlmitud 215 lepingut näitavad ettevõtte hinnangul, et nende pakkumine on konkurentsivõimeline. Eesti Energia teeb ettevalmistusi gaasi müügi alustamiseks ka Leedus. Juuni lõpus sai Eesti Energia Poola tütar Enefit Sp. z o.o. loa maagaasi ja elektriga kauplemiseks ning esimesed lepingud äriklientidega on juba sõlmitud.

VALUUTA

Krüptorahad kaotavad kiiresti väärtust

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee

Aktsiaturgudel kurdavad investorid väikese volatiilsuse üle, kuid on üks valdkond, mis sellest kubiseb: krüptorahad. Aasta alguses käivitunud krüptoraharalli peatus alles möödunud nädalatel, mil langus oli selle võrra järsem.

Ethereum kaotas nelja nädalaga poole väärtusest, kuid ega teisedki krüptomündid puhtalt pääsenud. Millest selline suur kukkumine, pole tänaseni selge, kuid heise.de analüütikud arvavad, et tegu võib olla ethereumi toetatud ühisrahastusprojektide rohkusel (Initial Coin Offerings, ICO, müntide esmapakkumine): kuna ICOde puhul arveldatakse lõpuks pärisrahas, siis vahetatakse etherumi ühikud regulaarselt dollarite või eurode vastu ümber – see mõjutab ka selle kurssi.

Olukord meenutab mulli

Volatiilsus iseloomustab kõiki krüptorahasid, kuid investorid on sellegipoolest närvis. Bloomberg kirjutab, et krüptorahad on kaotanud kuuga märgatava osa turuväärtusest (100 miljardilt 80 miljardile dollarile). "Poleks üldse üllatunud, kui siin tuleks suurem kukkumine," ütles tuntud krüptoraha, ripple'i taga olev Brad Garlinghouse. Seda, et krüptorahad on mullis, kardab ka miljardär Mark Cuban, kelle Twitteri-postitusest võis lugeda, et tema arvates on tekkinud bitcoini-mull.

"Ma lihtsalt ei tea, millal või kui palju ta korrigeerib. Kui igaüks kiitleb sellega, kui kergesti ta sellega raha teeb, siis on see mull," kirjutas Cuban, kelle möödunudnädalane säuts avaldas mõju krüptorahainvestoritele. Samal ajal nentis Cuban, et plokiahela-tehnoloogia on tulevikuteema.

VÕRDLUS

Mida on tuntuimad krüptorahad viimase kuuga teinud?

	hind 12.06, €	hind 12.07, €	muutus, %
Litecoin	30	46,46	55
Dash	177,48	172,81	-3
Ethereum Classic	20,96	17,63	-16
Bitcoin	2787	2295	-18
Ripple	0,26	0,188	-28
Ethereum	**395**	**205**	**-50**

ALLIKAS: COINMARKETCAP

Uue aja sümbol

Esimene krüptoraha *bitcoin* loodi vähem kui kümme aastat tagasi ning selle aja jooksul on krüptomüntidest kujunenud mitme miljardi dollari suurune sektor, kus kõiki mängureegleid pole paika saanud ei arendajad ise ega ka riiklikud regulaatorid.

Kuigi krüptovaluuta rajaneb plokiahela-tehnoloogial, millele nii sektori seest kui ka väljastpoolt suurt tulevikku ennustatakse, on variante selle teostuseks mitmeid.

Bitcoini puhul tekitab probleeme asjaolu, et see on nii populaarseks muutunud, et enam ei saa sellega tehnoloogilistel põhjustel korraga nii palju tehinguid teha, kui tahaks. Seepärast on juba aasta algusest hakanud valjemalt kõlama hääled, mis nõuavad – äärmiselt lihtsustatult öeldes – krüptomündi jagunemist kaheks: uueks ja kiiremaks ning vanemaks ja aeglasemaks versiooniks. Esimesi uudiseid selle kohta oodatakse selle kuu lõpus.

Krüptoraha veetleb huvilisi mitmel põhjusel: see sobib tänapäeva digimaailma paremini kui sularaha või pangakaart, see on detsentraalne ja riikidest sõltumatu.

Ebamäärasuse ajastul, mil kindel ei saa olla ei dollari ega euro peale, tundub krüptovaluuta olevat natuke nagu kuld, millest loodetakse, et selle väärtus jääb poliitilistest sekeldustest ja keskpankade poliitikast puutumata.

KOMMENTAAR

Välistööjõule miinimumkvoot

Praegu peaksime rääkima hoopis tööjõu sisserände miinimumkvoodist, mitte maksimumkvoodist.

Ühe suurema värbamise ja tööjõurendiga tegeleva ettevõttena puutume igapäevaselt kokku kümnete ettevõtjatega. Ükskõik kellelt küsida, kõigi tööandjate probleem number üks on tööjõu puudus. Puudu on nii kvalifitseeritud tööjõust kui ka lihttööjõust.

Praeguses situatsioonis, kus Eestis jääb igal järgneval aastas umbes 10 000 tööealist inimest vähemaks, ei peaks me rääkima tööjõu sisserände maksimumkvoodist, vaid hoopis miinimumkvoodist. Praegune kvoodisüsteem kahjustab Eesti konkurentsivõimet ja hoiab tagasi majanduskasvu ning on juba olemuslikult väär.

Ei maksa hirmutada

Me ei peaks arutama, kas sisse lubada 3000 või 5000 inimest, vaid seda, kuidas muuta meie tööjõuturg siin vajalike ja Eestist teoreetiliselt huvitatud inimeste jaoks atraktiivseks.

Ettevõtjad ju ei räägi massimigratsioonist, millega osa poliitikuid püüab hirmutada, vaid näiteks Ukraina ja Gruusia spetsialistidest, kellel oleks Eesti ettevõttes kindel ja tagatud töökoht.

Mitmesugused avalikud uuringud ja küsitlused Euroopa Liidus ja ka siia sisserändajate seas näitavad pealegi Eesti väga vähest atraktiivsust töö- ja elukohana, ka sellest on Eesti meedia varem kirjutanud.

Konkurentsis ei saa oodata

Eelkõige peaks aga rääkima sissetoodava tööjõu kvaliteedist ja see on tõepoolest koht, kuhu tuleks otsustajatel ja poliitikutel põhitähelepanu pöörata: keda ja kui palju meil vaja on, kuidas neid siia meelitada – see peaks olema jätkusuutliku majanduspoliitika kujundajate prioriteet.

Lisaks tuleb muidugi analüüsida, millised töökohad saaks täita ümberõppivate eestimaalastega või asendada tehniliste lahendustega. Need aga on aeganõudvamad lahendused, seevastu kvaliteet-tööjõu pärast käib konkurents juba kogu arenenud maailmas, mistõttu just sealt tuleks alustada.

Poliitikud räägivad, et probleemi ei saa lahendada kiirustades, mis on iseenesest õige. Paraku on ajale jalgu jäänud kvoodipiirangutest räägitud juba kümmekond aastat. Sellises tempos kiirustamisega oleme juba igal juhul rongist maha jäänud ja kriitiline tööjõupuudus on meie praegu reaalsus.

HEIGO KALDRA
Manpoweri Balti tegevjuht

Ettevõtjad ei räägi massimigratsioonist, millega osa poliitikuid püüab hirmutada, vaid Ukraina ja Gruusia spetsialistidest, kellel oleks Eestis kindel töökoht.

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Vana-Lõuna 39/1, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: **www.aripaev.ee**
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Kuidas taltsutada tõrksaid talente?

Talente leida pole keeruline, palju raskem on neid ettevõttes hoida.

Talentide leidmine ning organisatsiooniga liitmine on viimase kümne aasta kõige olulisem teema, millega juhtide ja personalijuhtide arvates peaks tegelema – nii on selgunud mitmest globaalsest uuringust. Teisalt on teada tõde, et talente organisatsiooni meelitada pole kuigi keeruline.

Palju keerulisem on neid seal hoida, hallata, ohjata ja koostööd tegema saada – vähemasti on see EASi juhtimisuuringu andmetel nii enamikus Eesti organisatsioonides.

Talent on enamasti uudishimulik ja avatud isiksus, kes haarab kinni uutest ja põnevatest võimalustest mitmes valdkonnas – vahel ka seal, kus see enamikule tülikas, veider või lubamatu tundub. Ta muudab ideid ja käitumismustreid – pöörab harjunud ja mugavad olud pea peale, kombineerib asju, eirab reegleid. Pakub uusi ideid, otsib põnevaid suundi, vaateid ja lahendusi, vaatab üle piiride ja leiab midagi sellist, mida polegi otsinud.

Lihtne rutiiniga hävitada

Talenti kurnab normide, mõõdikute ja kontrolliga piiramine. Ta kustub keskkonnas, kus on kasinalt otsinguaktiivsust ja mängulisust, vähe võimalusi eksperimenteerimiseks, kus pole aega ega ruumi katsetusteks ja analüüsiks. Talendi tapab kohustus tegelda täie täpsusega teisejärguliste detailidega. Loovaks mõtlemiseks on vaja puhanud vaimu ning avatud ja selgeid meeli.

Et talenti organisatsioonis ohjata, tuleks talle võimaldada aeg-ajalt üksinda töötamist, mis aitab keskenduda. Selgitage, kas tööks vajalikud ressursid on piisavad ja tagatud ning loobuge kas või ajutiselt kontrollimisest, mõõdikutest ja aruannetest.

TAIMI ELENURM
tööpsühholoog

Võtmeküsimuseks jääb, mida teha, et talendist ei saaks kurja geeniust.

Kuna talent on keskmisest kiirema taibu, parema tähelepanuvõime ja suurema töövõimega – ning seda enamasti mitmes lähedases valdkonnas korraga –, siis võib ta keskmikest enamuse jaoks osutuda tülikaks tegelaseks. Oma entusiasmi, energia ja teha tahtmise loomuliku hooga võib ta ehmata ja häirida aeglasemaid. Missioonitunne, suured unistused ja üllad väärtused, mida ta hoogsalt promob, võivad jääda hämaraks neile, kes oma tööpõllu ametijuhendis ettenähtud ülesannetega piiravad või oma rolli kitsalt ameti piires täidavad.

Coach'i ja juhendaja töö-praktikast tean mitut juhtumit, kus tülikas talent peab loomulikuks, et teised teevad, taipavad ja jõuavad sama palju kui tema. Ja kui nad seda ei tee, tekib tüli. Enamiku viha sunnib talendi enesekaitsesse – ta kas vastandub või taandub.

Vastandumine ja mäss on positiivsed lahendusteed, sest selguse loomine olukorras on samuti vajalik tulemus, isegi kui lahendust kohe võtta polegi.

Taandumine kustutab talendi silmist sädeme. Heal juhul läheb ta teise organisatsiooni järgmisi väljakutseid otsima. Halvemal juhul jääb alles, kuid ei hoia oma solvumist ja kibestumist vaka all ning rakendab selle loovalt organisatsioonile vastutöötamise teenistusse. Töö ja koostöö asemel kulub ta aeg tõe ja õiguse tagaajamisele ning ta haarab sellesse ringmängu ka ümbritsevad.

Tulemus on sama, mis parteide omavahelises ja sisekemplemises – vanker ei liigu paigast, vaid laguneb. Inimlikus plaanis on lõpp kurvem: organisatsioonikultuuri uueks normaalsuseks võib kujuneda krooniline vastuseis, töökius, töövaidlused ja avalikud kokkupõrked, vahendeid valimata.

Eriarvamus ongi okei

Et enamikku tema vastu tõusmast tagasi hoida, soodustage eriarvamuste respekteerimist, avatust, paindlikkust. Hoolitsege, et info oleks kättesaadav mitmel moel. Ergutage mitme erineva lahenduse katsetamist ja nende samaaegset toimimist. Talenti toidab organisatsioonikultuur, kus valitseb hoiak näha ebatavalist ja vaadata vana nagu uut.

Talenti on kerge haavata: ta ei talu bürokraatiat, ülemusi, urgitsemist. Seetõttu saab ta pisivigade kuhjumise pärast tavaliselt kergesti rajalt maha võtta.

Kuna ta pakub spontaanselt terviklahendusi, siis on vead detailides need, mille pärast keskmikest enamus teda süüpinki seab, kuni ta väntsutustest väsib. Ta ei kannata võitlust ning haavub kergesti, kui teda kritiseeritakse. Kuna talle meeldib keerata asjad paradoksaalseks, mängida, siis on teda lihtne tembeldada veidrikus, "segase jutu ajajaks" ning grupist seetõttu välja tõrjuda.

Et ennetada sõda talentide vahel ja talendi koha pärast tööelu rollimängus, võtke aega kogemuste analüüsimiseks, kõrvutamiseks ja selle eri etappide läbimiseks mitme tehnika abil. Analüüsi tulemused siduge kontseptsiooniga ideaalist, võimaldage otsida ja arendada selle kohta erinevaid teooriad ning variatsioone.

Võtmeküsimuseks jääb, mida teha, et talendist ei saaks kurja geeniust, kes kas või mängulusti pärast rakendab oma jõu ja energia vastandumisele.

KOMMENTAAR

Kes on investeerimisel edukam?

Kuigi investeerimise alal töötavad valdavalt mehed, siis isikliku raha investeerijate hulgas neil ülekaalu pole.

Tallinna börsi asutamisest on möödunud vaid 20 aastat. Vähesed teadmised koos pea olematu praktikaga toodavad eksitavaid müüte. Kõige levinum neist on see, et investeerimine on üldjuhul rikaste keskeas meeste jaoks.

Vaadates investeerimise vallas töötavaid inimesi, võib tõesti tekkida arusaam, et investeerimine on pigem meeste jaoks. Uuringud näitavad, et investeerimise alal on 85–90% töötajatest mehed.

See ei tähenda siiski, et mehed on paremad investorid. Oma isiklikke sääste investeerides saavutavad naised meestega väga sarnast keskmist aastatootlust, mis on Vanguardi andmetel 9,7% naistel ja 10,1% meestel. Lisaks on naistel üldjuhul pikem investeerimishorisont ning nad kipuvad vähem kauplema, mis parandab pikaajalise investeerimise tulemust.

ANTON SKVORTSOV
Nordea investeerimisekspert

Sääste investeerides saavutavad naised meestega väga sarnast aastatootlust.

Nordea investeerijatest klientide sooline jaotus on praktiliselt võrdne – 49,5% mehed ja 50,5% naised. Samasisulise järelduseni jõudis ka Vanguardi grupi uuring, mille järgi kalduvad naised meestest pisut rohkem säästma.

Lähiminevikus oli Eesti väikeinvestoritel vähe võimalus targalt ja korrektselt investeerida. Sel põhjusel võiski tekkida vale arusaam, et investeerimine on ainult rikastele, kes seeläbi saavad veelgi rikkamaks. Eesti finantsturu viimaste aasta areng on aga seda olukorda kardinaalselt muutnud.

Seda kinnitab ka Nordea klientide analüüs. Investeerimisega alustatavate klientide keskmine igakuine netosissetulek on 1347 eurot ning mediaan 1000 eurot. Ligikaudu neljandik (22,6%) investeerivatest klientidest teenib aga 500 eurot kuus või vähem.

Investeerimisega alustavad kliendid tavaliselt omavad juba mingit kinnisavara. See on ka loogiline olukord, kuna inimesed tegelevad esialgu oma esmaste vajadustega (kodu) ja siis juba mõtlevad kaugema tuleviku peale (investeerimine).

Tihti arvatakse, et investeerimine on väga keeruline ja nõuab majandusalast kõrgharidust. See vastab tõele, kui me räägime kutselisest varade haldamisest, portfelli juhtimisest või kauplemisest. Väikeinvestorile mõeldud investeerimistooted on aga tehtud võimalikult lihtsaks. 69% meie investeerivatest klientidest omab kõrgharidust, mis on Eesti keskmisest kõrgharidusega inimeste arvust rohkem.

Nordeas investeerimisega alustatav klient on keskmiselt 45 aasta vanune kõrgharidusega naine või mees. Sellisel inimesel on tavaliselt keskmine riskitaluvus, mis tähendab seda, et ta on riskidest teadlik ning võtab neid mõistlikult. Tema keskmine netosissetulek on 1347 eurot kuus (1000 mediaan) ning keskmine likviidsete varade maht 18 239 eurot (5000 mediaan).

On näha, et investeerimisalased teadmised vaikselt paranevad, kuid muret tekitab investeerimisega alustamise vanus. Alustada tasub märksa varem.

JUHTKIRI

Kui viga näed laita, tee ise paremini

Mis jutt see on, et uue partei jaoks ei ole Eestis ruumi! On ruumi, selles pole üldse küsimust. Küsimused on miks, kes, kuidas ja kellele.

Jutud kavandatavast ettevõtjate erakonnast on jõudnud paljude kõrvadeni, erakonna loomist keegi aga omaks ei võta. Poliitikute arvates pole paremserval uuele tulijale kohta. Äripäeva arvates saab ruumi ka tekitada, põhjust uus erakond luua on igati.

Kui Tallinna kavandatakse uut kaubanduskeskust, võib küsimatagi teada seniste poodnike arvamust: kõik on täis, rohkem ei mahu. Tõde on, et kui ruumi pole, siis ei tule uus keskus mitte teiste kõrvale, vaid nende asemele. Kuigi parempoolsel tiival võib lugeda üles hulga erakondi, jääb ikka üle rahulolematuid erakonda otsivaid valijaid. Nad pole rahul IRLiga, kes on näidanud, et ta on nõus kõigega, ega ennastimetleva bürokraatliku Reformierakonnaga, kes siiamaani haavu lakub. EKRE jääb ratsionaalse parempoolsuse kategooriast kõrvale.

Erakonna loomise idee pole ju ainult selles, et ärimehed tahavad endale paremaid tingimusi. Loomulikult tahavad. Teisalt tuleb toetustena ja riigiehitustena kulutamise eel see raha millegi tegemise ja mahamüümisega riigieelarvesse tekitada ja ettevõtjateta seda ei teki. Seega on väiksed maksud, lihtne raamistik ja kindlus plaanide tegemisel kahtlemata ettevõtjatele kasulikud, aga samavõrd kasulikud ka riigile. Kui aga erakond püüab teda toetavatele ärimeestele luua inkubaatoritingimusi, siis ta halastust ei vääri. Nagu ka kõik senised parteid.

Viimase aja maksumuutused ainult üks asi, mis ettevõtjad närvi on ajanud. Sama palju ärritab see, kui riigi valitsemine käib eelarvest eelarveni ja valimistest valimisteni, mitte ei otsita paremat teed eesmärkideni.

Tee ise paremini, kui ei meeldi

Miks? Rahulolematus etableerunud valitsemisega on rahvusvaheline trend, see on toonud võimule Donald Trumpi ja Emmanuel Macroni. Ka Eestis on napp kolmveerand aastat võimul olnud valitsus arvamusliidritelt ära teeninud nii üksmeelse rahulolematuse, millesarnast ammu pole nähtud. Miinimumkava saabki nende tegevuse vastanditest kokku panna. Ette on heidetud visiooni puudumist, oskamatust majandusasjades, lapsehoidja käitumist, väikeseid juhte, vastuolulisust, rapsimist, keskendumist võimul olemisele ja palju muud.

Kes? Erakonna juht kui võitluslipp ja vapiloom on oluline. Kuigi mitu poliitikut otsib parasjagu maandumiskohta, on juba poliitikast läbi käinud näod kulunud ega passi esinumbriks ka pärast ilulõikust. Ettevõtjad ise seda täiskohaga tööd samuti ei igatse, pigem paneks mängu natuke raha. Samas mõni arvamusliidrist ettevõtja, seda tüüpi nagu Indrek Neivelt, Viljar Arakas, Rain Lõhmus või Karli Lambot, või Taavi Kotka taoline visionäär veaks ilusti välja. Nii-öelda toetajaliikmeid tundub jaguvat.

Kuidas teha? Teistele vastandudes võib õhku tõusta, seda on ette näidanud Res Publica ja Indrek Tarand. Et püsima jääda, peavad olema selged ja seni nõrgalt esindatud seisukohad. Alles jääb muidugi oht, et reaalse poliitikaga kokku puutudes ärimeeste tahtmine tuhmub ja ideaalid hääbuvad. Ideede elluviimine käib ettevõttes ikka väga teistmoodi kui poliitikas.

Kellele? Esimesena tulevad meelde ettevõtjad ise. Siia juurde investorid, sama mõttelaadi esindajad. Veel nipet-näpet pettunuid, ratsionaalsuse otsijaid ja uudishimulikke. Seega täitsa tasub tegemist.

LOE ÄRIPÄEVAST
Kaanelugu "Salajutt uuest erakonnast" tänases lehes lk 4–5

ÄRIPÄEV EETRIS

Aasta ärimees tõuseb tuhast

Indrek Rahumaa kuulus kümnendi eest Eesti ärimaailma tippu, kuid jäi siis tohututesse võlgadesse ning pääses napilt pankrotist. Pärast ligi kümneaastast vaikimist rääkis ta, millesse ta investeerinud on ning kuidas ta neli kriisi läbi elas.

▶ **Raadiosaadet "Äripäev eetris" saab kuulata Äripäeva veebis, tellida iTunesis ja alla laadida SoundCloudis.**

37%

suurune osalus jääb Uberile Venemaal ja viies endises liiduvabariigis pärast seda, kui ta ühendab oma äri taksorakendust omava Yandexiga, kelle käes on 59% aktsiaid.

1352
IDEED
PIDUPÄEVA
KORRALDAMISEKS
Pidupaev.ee

REPLIIK

Linn, kus pensionär elab kõrvuti pintsaklipslasega

Getosid pole Eestis olnud ega ole lähitulevikus ka tekkimas.

Ometigi on ka Tallinnas olnud piirkondi, mille maine oli lootusetu, kus on domineerinud majanduslikult kehvemal järjel olevad inimesed koos keskmisest suurema kuritegevusega. Aastaid tagasi poetasime üle huulte sõna asotsiaalid ning manasime silmade ette Kopli liinid, Astangu, Akadeemia tee ühiselamud, aga ka Kalamaja ning mitmed teised piirkonnad ja tänavad, mis on nüüd läbinud totaalse muutumise.

RAUL REINO
Domus Kinnisvara juhatuse liige

Elanikkond vananeb ja löögi alla satuvad piirkonnad, kus elanike keskmine vanus on kõrgem.

Järeldus on ühemõtteline – Tallinn on üks väheseid pealinnu kogu maailmas, kus puuduvad getod. Vaesemad inimesed pole mõistagi kadunud, kuid Tallinna omapära on see, et korteri erastanud ja ots otsaga kokku tulev pensionär elab kõrvuti uhke pintsaklipslasega, kes ostis korteri juba renoveeritud kujul ja pangalaenuga. Üks sõidab bussiga, teine BMWga, kuid maja keskmine elatustase on kõrgem ja piirkonnal tulevikuks veidi parem perspektiiv olemas.

Kas getostumise oht jäädavalt elimineeritud? Linnas, kuhu sisseränne ülejäänud Eesti noorte näol on piisavalt suur, on riskitegureid selgelt vähem. Üldiselt aga elanikkond vananeb ja löögi alla satuvad piirkonnad, kus elanike keskmine vanus on kõrgem. Näiteks Mustamäel on juba praegu märkimisväärne osa elanikkonnast vanem kui 70 eluaastat. See tähendab, et ei teki piisavalt raha renoveerimiseks või isegi elementaarseks heakorrastamiseks. Seega on Mustamäe ja teised "mäed" teatav riskikoht.

ALLIKAS: DOMUS KINNISVARA BLOGI

best marketing
www.bestmarketing.ee

toimetaja Juhan Lang
tel 667 0136
juhan.lang@aripaev.ee

ÜHISRAHASTUS

Kinnisvaralaen pani Estateguru inve

Estateguru otsustas pikendada ühe tähtaja ületanud kinnisvaralaenu tagasimakseperioodi, see nõuab aga investoritelt kannatlikkust paigutatud summade kättesaamisel.

INDREK MÄE
indrek.mae@aripaev.ee

Äripäev

"Estateguru reklaamib, et neil ei ole ühtegi halvaks läinud laenu," saatis lugeja Äripäevale vihje. "See väide ei vasta tõele – eelmise aasta aprillis kaasatud Katusepapi arenduse laenu tähtaeg oli selle aasta aprilli keskel, kuid tänaseks ei ole laenu põhiosasid tagastatud ning Estateguru ei jaga infot ega ole ka tagatist realiseerima asunud," tundis lugeja muret.

Katusepapi arenduse tarbeks kaasati investoritelt Estateguru vahendusel 325 000 eurot ning neile, kes projekti raha paigutasid, lubati 11,5protsendilist aastatootlust. Kokku puudutab arenduseks antud laen 144 investorit.

> **Olen siiani kõik korralikult ära maksnud, see on mu firma moto. Kellelegi külma ei tehta, see on kindel.**
> **Laenuvõtja OÜ Anepos juht Heiki Neeme**

Laenu võtjaks on OÜ Anepos, mis andis tagatiseks Katusepapi 3 ja 5 kinnistu. Kokku on tagatisvara väärtus 650 000 eurot, mis tähendab, et laenu ja vara väärtuse suhe on 50 protsenti.

Investori lisatulu

Estateguru tegevjuhi Marek Pärteli ning Estateguru investorsuhete juhi Triin Jõelehe sõnul pikendati Katusepapi arenduslaenu 20. juulini ning kõikidele investoritele saadeti e-kiri 20. aprillil. "Informatsiooni sujuvama liikumise eesmärgil teavitame oma investoreid laenude uudiste süsteemi kaudu, mis asub iga konkreetse laenu juures portaalis," selgitasid nad. "Samuti saavad vastavasse laenu investeerinud ka automaatse teavituse uudise saabumise kohta –

Äripäeva Akadeemia

Äripäeva käibemaksukool

Süsteemne ülevaade käibemaksu temaatikast

KM olemus, käibemaksukohustuse tekkimine ja selleks registreerimine; kauba käive; teenuse käive; maksustatav väärtus ja maksuvaba käive; sisendkäibemaksu mahaarvamine; eksport, import ja ühendusesisene käive

29.08–24.10.2017
Kestus: 5 päeva

Tõnis Elling

1499 € (km-ga 1798,80 €)
Kehtib kuni: 21.07.17
Tavahind: 1599 € (km-ga 1 918,80 €)

Info ja registreerimine: Kaire Kaljur / tel: 667 0440 / e-post: Kaire.Kaljur@aripaev.ee / akadeemia.aripaev.ee

storid ootele

MIS ON MIS

Katusepapi arenduslaen

Eesmärk on omandada Katusepapi 5 kinnistu ning alustada seal arendust.
Detailplaneering võimaldas Katusepapi 5 ja juba laenuvõtja omanduses Katusepapi 3 käsitleda ühtse arendusena.
Arenduse kasuks rääkis logistiliselt hea ja kiiresti arenev piirkond.
Laenuvõtja maksab iga kuu intressi laenu põhiosalt, laenu põhiosa plaaniti tagastada ehituse alustamisel laenu refinantseerides.
Valmib 24 korterit ja 600 ruutmeetrit äripinda, parkimiskohti on 34.

11,5

protsendilist aastatootlust lubati Estateguru vahendusel Katusepapi projekti raha laenanud investoritele.

Katusepapi 3 ja 5 arenduse tarbeks kaasati investoritelt Estateguru vahendusel 325 000 eurot. FOTO: ANDRES HAABU

sama rakendust on kasutatud korduvalt ka kõikide Katusepapi laenuga seonduvate teadete edastamiseks," ei nõustunud Estateguru kriitikaga, justkui ei jagaks portaal piisavalt informatsiooni.

Maksetähtaja pikendamist pidas Pärtel aga investori seisukohast mõistlikuks. "Portaalipidajal ei ole mõtet alustada tagatisvara müümise juriidilist protsessi, kui koostöö laenuvõtjaga toimib ning laenu pikendamine aitab portaalipidaja hinnangul investoritele tuua maksimaalset tulu," põhjendas ta.

Pärtel lisas, et Estategurul on õigus pikendada välja antud laene kuni aasta võrra. "Seda juhul, kui intresse on korralikult tasutud, põhiosa vähendatud või seatud lisatagatisi ning projekti venimine on portaalipidaja hinnangul põhjendatud," selgitas ta. "Selle võimaluse paindlik kasutamine on investori huvides," oli ta veendunud.

Estateguru juhi sõnul on laenuvõtja Katusepapi juhtumi puhul tasunud igati korrektselt jooksvaid intressimakseid ning laenu tähtaja pikendamisel vähendas OÜ Anepos laenujääki 50 000 euro võrra. "Ühtlasi suurendati laenu pikendamisel investoritele makstavat intressi kolme protsendi võrra, misjärel kujunes aastaseks intressimääraks 14,5 protsenti," viitas ta sellele, et ka investorid saavad olukorrast kasu.

Pärteli sõnul oleks alternatiiv olnud laenu refinantseerimine uute investorite raha abiga, kuid seda varianti eelistatakse vaid siis, kui soovitud laenu pikendamisperiood ületab pool aastat. Ta lisas, et Katusepapi juhtumi puhul on laenuvõtja eeskujulik klient. "Oleme temaga pidevas suhtluses ning teame, et laenuvõtja tegeleb aktiivselt refinantseerimisega," kinnitas ta.

Planeeris valesti

"Asjaajamine ei läinud nii kiirelt, kui algul arvasin," põhjendas Anepose juht Heiki Neeme, miks ta laenu tähtaega pikendada soovis. "Minu põhitegevusvaldkonnas käib asjaajamine kiiremini ning ma ei osanud arvata, et kinnisvarasektoris läheb asjaajamisega nii palju aega," märkis ta ja lisas, et on projekti iseloomu muutumise tõttu ka ise palju raha kaotanud.

Neeme tunnistas Äripäevale, et viivitus on muu hulgas seotud arenduse ja selle müügi sujumisega. "Ütleme, et mõlemaga, mõlemad teemad on läbi käinud," ütles ta. "Olude sunnil sai seda laenu pikendatud ning rääkisin oma mure ka Marek Pärteliga läbi ning ta ei näinud põhjust, miks mitte laenu pikendada," märkis Neeme ja ütles, et ei soovi rohkem detaile täpsustada.

Lisaks selgus Neeme jutust, et ka tema jaoks polnud laenu tähtaja pikendamine kerge otsus, sest sellega kaasnes talle kui laenuvõtjale lisakulu. "Kokkuvõttes läks see minu jaoks kallimaks," möönis ettevõtja.

Investor ei pea muretsema

Neeme kinnitas, et Estateguru vahendusel talle raha laenanud investoritel muretsemiseks põhjust ei ole. "Olen siiani kõik korralikult ära maksnud, see on mu firma moto," rääkis ta. "Kellelegi külma ei tehta, see on kindel," lisas Neeme.

Tema sõnul pole tegemist pahatahtlikkusega. "Oleme ka Marekiga rääkinud, et tähtaeg tuleb ja maksan selle raha neile ära," kinnitas Neeme. Äripäeva küsimuse peale, et kas tal on plaanis laenu refinantseerida, vastas Neeme, et ei soovi seda laenu pikendada.

TULEMUS

Olympic tammus teises kvartalis paigal

Olympic Entertainment Groupi hasartmängutulud teises kvartalis märkimisväärselt ei kasvanud.

Suurimaks turuks on OEG jaoks endiselt Läti, kust teises kvartalis teeniti 15,1 miljonit eurot hasartmängutulusid (võrreldes eelmise aasta sama ajaga 9 protsenti rohkem). Eesti turult saadud tulude maht oli 11,2 miljonit eurot ning kasv 15,7 protsenti. Leedu turg kasvas 9,5 protsenti, 6,3 miljoni euroni.

Kõige kiirem kasv tuli Malta ja Itaalia turult, kus oli kasv vastavalt 22,9 ja 21 protsenti ning hasartmängutulude maht vastavalt 3,1 ja 7,7 miljonit eurot. Tulud vähenesid Slovakkia, Poola ja Valgevene turul.

11

miljonit eurot tulu noppis Olympic Eesti turult teises kvartalis.

Kokku kasvasid OEG hasartmängutulud teises kvartalis 0,2 protsenti ning nende mahuks oli 47,3 miljonit eurot (mullu teises kvartalis 47,2 mln).

Poole aasta lõikes on hasartmängutulud suurenenud 1,1 protsendi võrra. Suurimaks turuks on jätkuvalt Läti ning kiirematekskasvajateks Malta ja Itaalia. Malta turg kasvas kuue kuuga ligi kolmandiku võrra.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga									
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	0,75	0,75	1,15	1,25	1,35	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,10	0,10	0,30	0,60	0,90	1,50	1,70	1,80	2,00	100/200 (4)
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt
Danske Bank	kontakteeruge pangaga	
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
DNB	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
Krediidipank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,10	0,15	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501, www.versobank.com
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE NOTEERIMATA VÕLAKIRJAD REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	emiteerimis-kuupäev	lunastamis-tähtaeg	kupongimäär	intressimakse sagedus	nimi-väärtus, €	emissiooni maht, €
PlusPlus Capital	EE3300110980	24.10.2016	1.10.2017	10,00%	kvartaalne	100	3 000 000
Finora Capital	EE3300110659	10.03.2015	15.03.2018	9,75%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Creditstar	EE3300111046	1.12.2016	1.06.2018	11,00%	kvartaalne	1 000	15 000 000
Mainor Ülemiste	EE3300110691	16.06.2015	26.11.2018	7,00%	kvartaalne	1 000	5 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110840	25.01.2016	1.02.2019	13,00%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Finora Capital	EE3300110972	22.09.2016	22.05.2019	9,25%	kvartaalne	1 000	1 000 000
Endover Kinnisvara - Vega Residents	EE3300111228	30.05.2017	30.05.2019	11,00%	kvartaalne	100	6 500 000
PlusPlus Capital	EE3300111079	20.12.2016	1.10.2019	12,00%	kvartaalne	100	7 000 000
IuteCredit Europe A8	EE3300111020	28.11.2016	15.10.2019	14,00%	kvartaalne	100	1 400 000
Creditstar	EE3300111053	1.12.2016	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1 000	15 000 000
IuteCredit Europe A9	EE3300111194	12.05.2017	15.06.2020	14,00%	kvartaalne	100	2 000 000

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 200, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

REDGATE CAPITAL

FONDID REKLAAM

LHV Varahaldus 12.07

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,62	1,62	1,62	2,36	2,02	3,30	3,72	4,50	707 336 982
Pensionifond M, EUR	1,27	1,27	1,27	1,48	1,36	1,88	3,12	3,86	86 930 423
Pensionifond S, EUR	1,28	1,28	1,28	1,43	-0,62	-1,30	1,52	2,32	63 959 243
Pensionifond XL, EUR	1,43	1,43	1,43	2,76	2,99	5,12	4,43	5,45	122 636 323
Pensionifond XS, EUR	1,18	1,18	1,18	0,96	-0,59	-0,86	1,50	2,45	20 606 347
Täiendav Pensionifond, EUR	1,65	1,66	1,66	3,16	3,88	7,49	5,89	6,62	13 924 352
LHV Pensionifond Indeks	0,68	0,68	0,68		1,21	-	-	-	5 401 214
LHV Pensionifond Indeks Pluss	0,69	0,69	0,69		3,12	-	-	-	977 367
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,78	0,79	0,79	1,94	-0,74	-1,09	0,34	1,23	537 021
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,34	11,46	11,46		1,03	1,50	-7,74	8,79	11 400 588,19
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	10,33	10,44	10,44		10,18	23,74	6,91	6,50	4 238 398,83
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,60	6,67	6,67		10,18	23,74	6,91	6,50	-

Nordea Pensions Estonia 12.07

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,12	1,12	1,12	6,04	1,33	4,43	3,3	4,74	212 947 159,25
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,96	0,96	0,96	9,19	1,5	7,21	4,95	6,17	29 057 164,87
Nordea Pensionifond B, EUR	0,99	0,99	0,99	3,75	0,8	1,19	1,87	3,02	23 534 806,64
Nordea Pensionifond C, EUR	0,88	0,88	0,88	2,06	-0,48	-1,96	1,21	1,73	13 095 149,87
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,52	1,55	1,53	12,54	2	10,74	6,54	8,32	10 884 197,81
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,81	0,80	3,51	0,36	0,63	2,47	3,07	2 370 758,08

Trigon Asset Management 12.07

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Trigon Balti Fond C, EUR	20,99	21,73	21,31	6,69	11,65	20,01	16,25	13,27	2 298 919,26
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	33,24	34,42	33,75	11,24	21,10	39,36	9,91	13,72	117 498 152,24
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	22,27	23,06	22,61	22,25	-9,08	26,98	8,02	2,74	9 311 321,67

Fondivalitsejate kontaktandmed

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111 tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee

Maaklerifirmade kontaktandmed

LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

Kiire tee vastusteni
Äripäev
Raamatupidaja.ee

toimetaja Liina Laks
tel 667 0097
toimetajad@aripaev.ee

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Rõõmusõnumid Brasiiliast

Sain eile kinnitust, et minu investeerimisotsus Brasiiliasse oli õigustatud.

Nimelt ostsin möödunud kuul Brasiilia turule panustavat laiapõhjalist instrumenti iShares MSCI Brazil Capped ning seetõttu jälgin nüüd pingsalt ka Brasiilia arenguid.

Minu lootus Brasiiliasse investeerimisel oli, et sealne korruptsioonivastane võitlus ning majandusreformid jõuavad ükskord lõpule ning lahenduse leiab ka poliitiline kriis. Nii näitaks majandus senisest veelgi rohkem elavnemise märke ning minul oleks aktsiaturul sellest vaid võita.

Rõõmusõnumid kohtust

Nii rõõmustas mind eile uudis, et Brasiilia ekspresident Lula Inacio Lula da Silva mõisteti süüdi. Korruptsiooni ja rahapesu eest ootab teda nüüd üheksa aasta ja kuue kuu pikkune vanglakaristus. Täpsemalt osales Brasiilia ekspresident skeemis, mille alusel maksti miljoneid dollareid vahemeestele, ametnikele ning poliitikutele. Lisaks soovitakse Lulalt võtta võimalus poliitikasse tagasi pöörduda.

Brasiilia ühiskond ja investorid võtsid Lula süüdimõistmise positiivselt vastu, mis võiks hea olla demokraatia arengule. Seda näitab üsna selgelt ka börs. Minu portfellis olev laiapõhjaline instrument iShares MSCI Brazil Capped kerkis näiteks eile rohkem kui viis protsenti.

Uudisele on positiivselt reageerinud Brasiilia börsiindeks Ibovespa, mis kerkis 2,54 protsenti.

Riskid säilivad

Ühelt poolt on otsus üht ekspresidenti korruptsiooni eest karistada positiivne märk, mis näitab demokraatia arengut. Kohtuvõim tegutseb eraldiseisvana valitsejatest ning otsus annab lootust ka kohtu sõltumatuseks.

Teisalt on Lula endiselt Brasiilias populaarne ning tahab kandideerida järgmise aasta valimistel. Kohtuotsus võimaldab tal end toetajate silmis ohvrina näidata ning seada kahtluse alla demokraatlikud põhimõtted. Ta on juba vihjanud sellele, et kohtuotsus oli poliitiliselt motiveeritud ja mõjutatud.

> **Pidades silmas Brasiilia arengupotentsiaali, võib minu investeeringu väärtus veel tublisti tõusta.**
>
> investor Toomas

Brasiilia turule investeerides olin teadlik, et tegemist on demokraatia mõttes siirdeühiskonnaga ning korruptsioon ja sellega võitlemine on riigis igapäevateema. Riigi majandus on languses ning tööpuudus tohutu. Need on ka põhjused, miks sealne börs veel tippudest kaugel püsib ning investoritele aeg-ajalt häid ostukohti tekib. Ka Lula ümber toimuv on keeruline protsess ning seetõttu ennustan siirdeühiskonnale omase segaduse ning turgude volatiilsuse jätkumist.

Sellegipoolest usun, et kui positiivsed arengud jätkuvad ning Brasiilia liigub demokraatia suunas, saan mina vaid rõõmustada. Tegin investeeringu healt hinnatasemelt ning pidades silmas riigi arengupotentsiaali, võib minu portfellis oleva instrumendi väärtus veel tublisti tõusta. Annan endale aru, et ebastabiilsuse tingimustes võib tulla ka negatiivseid uudiseid ning olen arvestanud ka lühiajaliste kaotustega.

HIND

EWZi puhul on tegemist volatiilse instrumendiga

dollarites

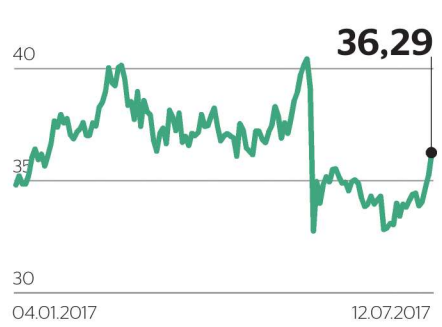

ALLIKAS: BLOOMBERG

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL

Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus

+0,77%

väärtus 279 394,89 eurot
49% aktsiad / **44%** raha / **7%** võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

Tallink	**1,35**
Leroy Seafood	0,84
Microsoft	0,41
Berkshire Hathaway B-aktsia	0,31
Baltic Horizon Fund	0,22
iShares MSCI Brazil Capped (EWZ)	0,06
Apranga	0
Olympic EG	0
Apple	-0,08
Statoil	-0,57
Ryanair	**-0,87**

Viimased tehingud

Ostis: 19. juunil 100 iShares MSCI Brazil Capped (EWZ) osakut hinnaga 30,91 eurot osaku kohta. Tehingusumma oli 3091,20 eurot. Teenustasu oli 14,13 eurot.
Müüs: 11. mail 210 Lerøy Seafoodi aktsiat hinnaga 47,8 eurot aktsia. Tehingusumma oli 10 043,35 €. Teenustasu oli 15,06 €.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

1190,69 **+0,66%▲**

perioodi kõrgeim	1190,69
perioodi madalaim	969,26

LAEVAFIRMA

Toodangu suurenemine alandas juunis hinda

Tallink Grupi kaks tütart müüvad 133,5 miljoni euroga kaks laeva Euroopa ühele suuremale praamioperaatorile.
Tallink Grupi tütarettevõtted Baltic SF VII Ltd ja Baltic SF VIII Ltd ning Stena Ropax Limited sõlmisid lepingu laevade Stena Superfast VII (endine nimi Superfast VII) ja Stena Superfast VIII (endine nimi Superfast VIII) müügiks. Tehingu väärtus on vastavalt börsiteatele 133,5 miljonit eurot.
Laevad antakse Stenale üle detsembris 2017. Seni opereerib laevu Suurbritannia vetes Stena Line Ltd. vastavalt augustis 2011 sõlmitud prahilepingule.
Tallinki finantsdirektor Veiko Haavapuu teatas, et laevade müügist saadav rahavoog tugevdab kontserni finantspositsiooni. Kuid suurt mõju Tallinki majandustulemustele Haavapuu müügist ei oota.

PANE TÄHELE

Daimleri aktsia kukkus. Põhjuseks hoogu koguv emissiooniskandaal ning uurimine Stuttgardi võimude poolt..

Nafta toodang juunis suurenes. Rahvusvahelise Energiaagentuuri teatel kasvas nafta toodang terve maailma arvestuses juunis 72 miljoni barreli võrra päevas.

Olympic tammus paigal. Tallinna börsi ettevõtte Olympic Entertainment Groupi hasartmängutulud kasvasid teises kvartalis 0,2 protsenti..

BÖRSIKAUBAD

Kütused 13.07

USD

Nafta IPE, bbl	47,81
Nafta NYMEX, bbl	45,64
Mootoribensiin, t	506,00
Diislikütus, t	445,75
Kerge kütteõli, t	435,00
Masuut (1% väävel), t	296,25
Maagaas Henry Hub, btu, USD	2,985

Põllumajandus 13.07

nael = 453,59 g

Kohv NYBOT, USc/nael	126,00
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	416,20
Kakao NYBOT, USD/t	1782,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	150,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	368,5

Värvilised metallid 12.07

USD/t

Alumiinium LME	1893,5
Vask LME	5914
Plii LME	2339
Nikkel LME	9230
Tina LME	19875
Tsink LME	2848

Väärismetallid 13.07

USD/unts, unts = 31,105 g

Kuld COMEX	1220,33
Plaatina NYMEX	914,53
Pallaadium NYMEX	868,35
Hõbe COMEX	15,90

VALUUTA

Euroopa Keskpank

Austraalia dollar	AUD	1,497
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	7,772
Hongkongi dollar	HKD	8,943
India ruupia	INR	73,887
Jaapani jeen	JPY	130,020
Kanada dollar	CAD	1,481
Korea won	KRW	1311,870
Norra kroon	NOK	9,469
Poola zlott	PLN	4,244
Rumeenia leu	RON	4,568
Singapuri dollar	SGD	1,582
Suurbritannia nael	GBP	0,889
Šveitsi frank	CHF	1,103
Taani kroon	DKK	7,437
Tai baat	THB	38,967
Tšehhi kroon	CZK	26,110
Türgi liir	TRY	4,118
Ungari forint	HUF	307,330
USA dollar	USD	1,145

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

EUR/SEK ▲
9,6350

EUR/RUB ▼
69,3499

BÖRS

Tallinn 13.07

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,330	0,00	-	16,6	4,9%	0,82	0,8%
Baltika	0,290	2,47	1 294	61,9	4,1%	2,55	0,0%
Ekspress Grupp	1,330	0,00	4 521	9,0	9,1%	0,82	4,5%
Harju Elekter	4,300	0,23	42 304	2,7	48,3%	1,30	4,2%
LHV Group	10,300	0,00	41 070	13,6	21,0%	2,84	1,5%
Merko Ehitus	9,250	1,09	500	26,8	5,0%	1,34	4,4%
Nordecon	1,290	0,00	-	13,7	8,9%	1,22	7,0%
Olympic EG	1,780	0,00	161 804	9,3	26,6%	2,48	5,6%
PRFoods	0,385	0,00	231	34,0	1,9%	0,66	0,0%
Pro Kapital Grupp	2,540	6,28	18 482	-	-2,7%	1,66	0,0%
Silvano FG	2,670	-0,74	346 295	10,1	24,2%	2,43	7,5%
Skano Group	0,605	4,31	2 315	129,2	-23,0%	0,60	0,0%
Tallink Grupp	0,978	1,35	231 448	14,9	5,4%	0,81	3,1%
Tallinna Vesi	12,300	0,00	19 323	12,9	20,1%	2,60	4,4%
Tln Kaubamaja	9,740	-0,61	36 476	15,4	15,4%	2,38	6,5%
Trigon PD	0,620	0,00	-	132,4	-2,1%	1,16	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,350	0,22	13 140	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia 13.07

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	8,30	-0,48	5,7	0,6	-
Latvijas Gaze	9,10	0,00	22,9	1,1	-
Olainfarm	11,10	0,91	12,9	1,6	-
SAF Tehnika	5,12	0,00	9,9	1,3	-

Helsingi 13.07

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	6,35	8,55	21,9	4,7	2,5
Citycon	2,29	-0,26	16,4	0,9	6,1
Elisa Comm.	34,57	1,50	21,0	5,3	4,3
Finnair	6,90	0,00	-	1,1	-
Fortum	14,35	0,84	25,2	0,9	-
HKScan	3,10	0,98	-	0,4	5,2
Kesko	43,93	0,43	48,8	2,1	4,6
Neste Oil	36,39	1,34	-	2,3	3,6
Nokia	5,53	-0,54	-	1,6	-
Olvi	32,30	0,47	19,1	3,2	2,3
PKC Group	23,58	0,00	36,22	3,6	-
Stockmann	7,40	-0,47	-	0,5	-
Stora Enso	12,03	1,09	-	1,6	-
UPM Kymmene	26,40	1,34	-	1,8	3,6
YIT	7,74	3,62	-	1,7	2,8

Vilnius 13.07

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,66	0,00	-	2,7	6,0
City Service	-	-	-	-	-
Invalda	4,600	0,00	-	-	-
Linas Agro	0,678	0,00	30,5	0,7	-
Panevezio Statybos	1,190	-0,83	-	0,5	-
Siauliu Bankas	0,494	0,61	2,3	1,2	-
Snaige	0,272	-9,33	-	0,6	-

Skano Group ▲
+4,31%

Kaubamaja ▼
-0,61%

LOE VEEBIST
Värsked börsiuudised: **www.aripaev.ee/bors**
Turuülevaade: **investor.aripaev.ee**

reklaamitoimetaja Marina Altmaa
tel 667 0161
marina.altmaa@aripaev.ee

Kõigi Eesti ettevõtete **taust ja seosed** Äripäeva Infopangast!

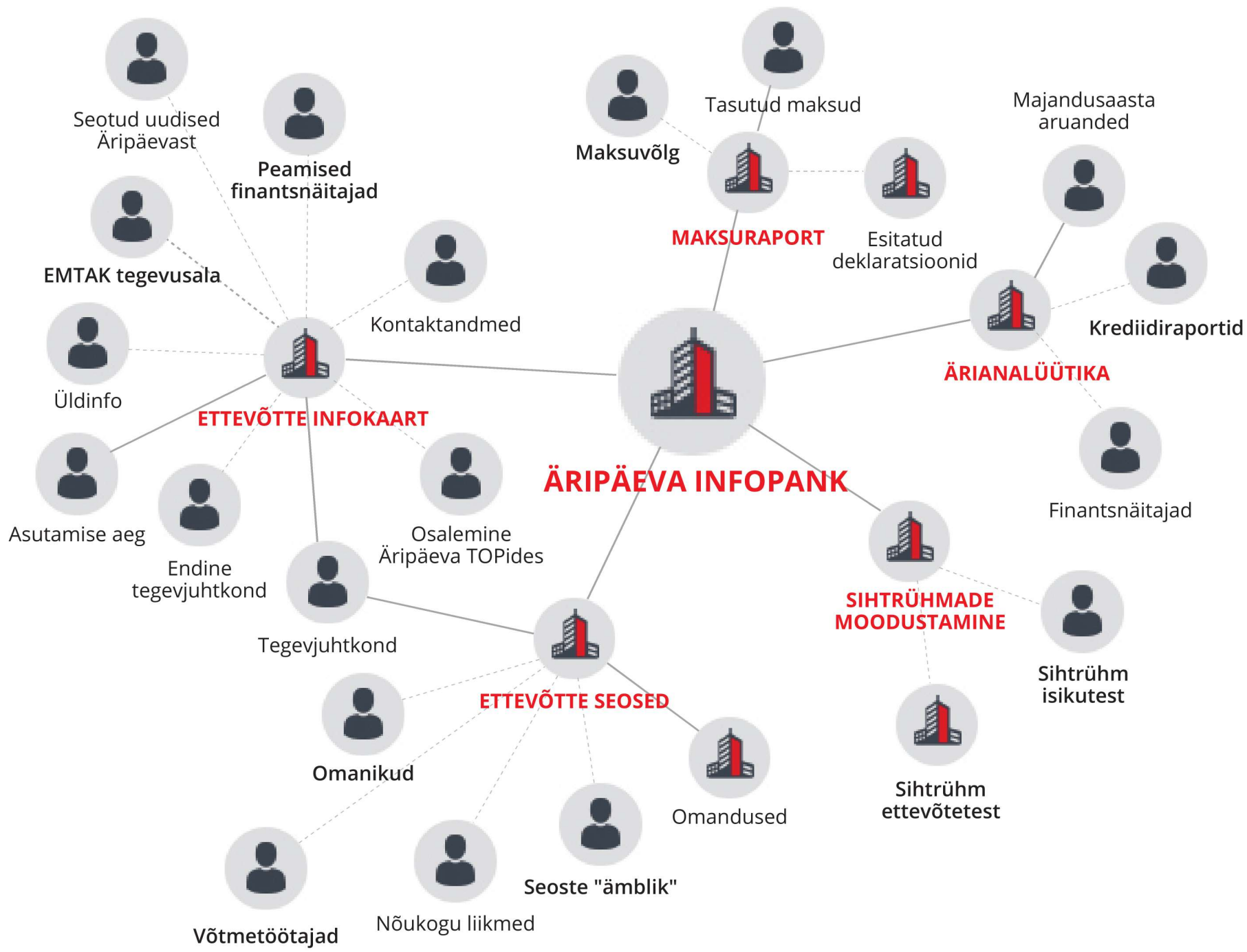

Äripäeva Infopank | telefon: (+372) 667 0008 | e-post info@infopank.ee

www.infopank.ee

Äripäev Reede, 14. juuli 2017
nr 129 (5727) 3 eurot
ISSN 1406-2585

KLICK
SINU DIGIPOOD

Suve SALE
SALEDAD HINNAD

HUAWEI P9 LITE DUAL-SIM

Ülivõimas ja stiilne!

5.2 | 16 GB | 13 MP | 3000 mAh

-50€

- resolutsioon 1080 x 1920 IPS
- protsessor 8 x 2 GHz
- 2 GB muutmälu
- 8 MP eesmine kaamera

~~249.99~~
199.99
7.25/k

SAMSUNG GALAXY S8

5.8 | 64 GB | 12 MP | 3000 mAh

- 1440 x 2960 Super Amoled
- protsessor 8 x 2.3 GHz
- 4 GB muutmälu

-100€

Lipulaev superhinnaga!

~~799.99~~
699.99
24.38/k

lenovo YOGA 510-14AST

14.0 | AMD | 4 GB RAM | 8:30 | 128 GB SSD | 1.74 kg

Tasuta kaasas Office 365 Personal!

DIGI sülearvutite testivõitja

-50€

Kõik vajalik ühes!

~~499.99~~
449.99
15.82/k

lenovo IDEAPAD 100S-14IBR

14.0 | Intel Celeron | 4 GB RAM | 7:00 | 32 GB SSD | 1.59 kg

-50€

~~299.99~~
249.99
8.96/k

Skullcandy INK'D WIRELESS

Juhtmevabad!

- Bluetooth-ühendus kuni 10 m
- aku kestvus kuni 7 h • sisseehitatud mikrofon • handsfree funktsioon

49.99

TASAKAALULIIKURID 6.5"

Selle suve hitt!

Hind alates
197.99

THOMSON 40FB3103

40 | FHD

-80€

~~349.99~~
269.99
9.65/k

- 200Hz • A+ energiaklass
- USB-video

Kampaania kestab kuni 31.07.2017. Kaupa on piiratud koguses. Kõik pildid on illustratiivsed.

Tähelepanu! Järelmaksu krediidi kulukuse määr on 31,96% aastas järgmistel näidistingimustel: lepingueseme hind kohe tasudes (netohind) 500 eurot, krediidisumma 500 eurot, sissemakse 0 eurot, lepinguperiood 48 kuud, fikseeritud intressimäär aastas 15,9% arvestatuna ostusummalt, lepingutasu 19 eurot. Igakuine osamakse 17,26 eurot, krediidi kogusumma ja tagasimaksete summa 827,89 eurot. Krediidiandja on Inbank AS (tegevusloa nr 4.1-1/31, tegevuskoht Niine 11, Tallinn, tel 640 8080). Enne lepingu sõlmimist tutvu hoolikalt soovitava lepingu tingimustega ja vajadusel konsulteeri Inbank ASi töötaja või muu asjatundjaga.

TALLINN: Viru keskus (6 668 160), Kristiine keskus (6 668 116), Rocca Al Mare keskus (6 668 155), Ülemiste keskus (6 668 159), Järve keskus (6 668 154), Lasnamäe Centrum (6 668 128), Mustika keskus (6 668 151), Tallinna lennujaam(58 550 484); TARTU: Tasku keskus (666 8163), Lõunakeskus (6 668 153), kaubanduskeskus Eeden (6 668 164); JÕHVI: kaubanduskeskus Tsentraal (6 668 168); KURESSAARE: Auriga keskus (6 668 117); NARVA: Fama keskus (6 668 169); PAIDE: Paide Maksimarket (6 668 124); PÄRNU: Kaubamajakas (6 668 152); RAKVERE: Põhjakeskus (6 668 177); RAPLA: Rappeli keskus (6 668 174); VALGA: Valga Maxima (6 668 121); VILJANDI: Viljandi Centrum (6 668 166); VÕRU: Kagukeskus (6 668 173).